

UNIVERSITATEA BABE -BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE I ASISTEN SOCIAL
CATEDRA DE SOCIOLOGIE

**ANALIZA POLITICILOR SOCIALE DE GARANTARE A
VENITULUI MINIM
I COMBATERE A S R CIEI ÎN ROMÂNIA:
1996-2013**

– REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT –

Coordonator tiin ific

Prof. Univ. Dr. Traian Rotariu

Doctorand

Carmen Marcela Ciornei

2015

CUPRINS

LISTA DE ABREVIERI	Error! Bookmark not defined.
INTRODUCERE.....	Error! Bookmark not defined.

Capitolul I. ROLUL STATULUI ÎN CEEA CE PRIVE TE COMBATEREA S R CIEI I ASIGURAREA RESURSELOR MINIME – ABORD RI CONTEMPORANE ..... **Error! Bookmark not defined.**

I.1. Introducere – despre s r cie i provoc rile ei în Europa contemporan	Error! Bookmark not defined.
I.2. Dimensiuni ale s r ciei i preocup ri în ceea ce prive te combaterea ei	Error! Bookmark not defined.
I.3. Conceptualizarea s r ciei.....	Error! Bookmark not defined.
I.4. Perspective teoretice referitoare la s r cie	Error! Bookmark not defined.
I.4.a. Abordarea cultural a s r ciei.....	Error! Bookmark not defined.
I.4.b. Explica ia structural a s r ciei.....	Error! Bookmark not defined.
I.4.c. S r cia cauzat de interdependen e cumulative i ciclice ..	Error! Bookmark not defined.
I.5. Rolul statului în combaterea s r ciei i promovarea politicilor sociale	Error! Bookmark not defined.
I.5.a. Cum se raporteaz statele europene la problemele sociale – caritate, welfare sau workfare	Error! Bookmark not defined.
I.5.b. Beneficiile sociale – component a sistemului de protec ie social ..	Error! Bookmark not defined.
I.5.c. Venitul minim garantat i combaterea s r ciei	Error! Bookmark not defined.

Capitolul II. SISTEMUL DE GARANTARE A VENITULUI MINIM... **Error! Bookmark not defined.**

II.1. Sistemul de garantare a venitului minim în România.....	Error! Bookmark not defined.
II.1.a. Institu ii i servicii implicate în sistemul de garantare a venitului minim	Error! Bookmark not defined.
II.1.b. Discursul despre „dependen a” de presta ii sociale	Error! Bookmark not defined.
II.1.c. Categoriile vulnerabile beneficiare de venit minim garantat	Error! Bookmark not defined.
II.2. Sistemele de garantare a veniturilor minime în Uniunea European	Error! Bookmark not defined.
II.2.a. Specificul venitului minim garantat în Polonia.....	Error! Bookmark not defined.
II.2.b. Specificul venitului minim garantat în Marea Britanie.....	Error! Bookmark not defined.
II.2.c. Specificul venitului minim garantat în Fran a.....	Error! Bookmark not defined.
II.2.d. Specificul venitului minim garantat în Germania.....	Error! Bookmark not defined.

Capitolul III. METODOLOGIA CERCET RII ..... **Error! Bookmark not defined.**

III.1. Obiective ale cercet rii	Error! Bookmark not defined.
III.2. Etape ale cercet rii	Error! Bookmark not defined.
III.3. Designul cercet rii.....	Error! Bookmark not defined.

Capitolul IV. EVOLU IA ÎN TIMP A LEGISLA IEI PRIVIND VENITUL MINIM GARANTAT ÎN ROMÂNIA..... **Error! Bookmark not defined.**

IV.1. Prima etap : De la adoptarea Legii nr. 67 din 24 iunie 1995 privind ajutorul social i aplicarea legii pân în decembrie 2001	Error! Bookmark not defined.
---	-------------------------------------

IV.2. A doua etapă : De la adoptarea Legii nr. 416 din 18 iulie 2001 privind venitul minim garantat și aplicarea legii până în decembrie 2010 – cu modificările aduse de legiuitor. ...**Error! Bookmark not defined.**

IV.3. A treia etapă : De la adoptarea Legii nr. 276 din 24 decembrie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat și aplicarea legii – cu modificările aduse ulterior de legiuitor, până la data prezentului studiu. ...**Error! Bookmark not defined.**

Capitolul V. REZULTATELE ȘI ANALIZA DATELOR CANTITATIVE PRIVIND IEȘIRILE DIN SISTEMUL DE GARANTARE A VENITURILOR MINIME ..... Error! Bookmark not defined.

V.1. Caracteristicile socio-demografice ale familiilor studiate ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.2. Motivele – pentru care familiile/persoanele singure au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012, 2013, în municipiul Cluj-Napoca **Error! Bookmark not defined.**

V.2.1. Rezultatele centralizate ale motivelor pentru care beneficiarii de VMG din municipiul Cluj-Napoca au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime. **Error! Bookmark not defined.**

V.2.2. Motivele ieșirii din sistem în raport cu etnia familiei/persoanei singure..... **Error! Bookmark not defined.**

V.2.3. Motivele ieșirii din sistemul de garantare a resurselor minime în raport cu gradul de colarizare ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.2.4. Motivele ieșirii din sistemul de garantare a resurselor minime în raport cu vechimea în muncă ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.2.5. Motivele ieșirii din sistemul de garantare a resurselor minime în raport cu zona de locuit..... **Error! Bookmark not defined.**

V.3. Durata beneficierii de VMG a familiilor/persoanelor singure care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012 și 2013.. **Error! Bookmark not defined.**

V.3.1. Durata beneficierii de VMG, media și mediana duratei șederii în sistem ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.3.2. Durata beneficierii de VMG după etnie ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.4. Traseul familiilor/persoanelor singure care au beneficiat de venit minim garantat și cîrora le-a fost încetat ajutorul social, în anii 2011, 2012 și 2013 ..... **Error! Bookmark not defined.**

V.4.1. Ieșirile din sistemul VMG ce pot fi puse pe seama modificărilor legislative..... **Error! Bookmark not defined.**

V.4.2. Ieșirile din sistemul VMG ce nu pot fi puse pe seama modificărilor legislative..... **Error! Bookmark not defined.**

V.4.3. Ieșirile din sistemul VMG pe seama altor sisteme de protecție.....**Error! Bookmark not defined.**

V.5. Costurile administrative presupuse de implementarea schimbărilor legislative și de gestionarea dosarelor VMG..... **Error! Bookmark not defined.**

V.6. Mecanismele instituționale care pot fi angrenate în condițiile în care o familie depistată ca fiind eronat încadrat încearcă să se reîntoarcă în sistemul de garantare a veniturilor minime..... **Error! Bookmark not defined.**

V.7. Costuri ale beneficiilor sociale însumate de care dispun beneficiarii de VMG în municipiul Cluj-Napoca la 31 decembrie 2013 (VMG, cantina de ajutor social, alocație de susținere a familiei) ..... **Error! Bookmark not defined.**

CONCLUZII	Error! Bookmark not defined.
BIBLIOGRAFIE	Error! Bookmark not defined.
ANEXE	Error! Bookmark not defined.

Cuvinte cheie: ajutor social, venit minim garantat, s r ciei, beneficii sociale, servicii publice de asisten social , testarea mijloacelor, dependen a de presta ii sociale, politici sociale.

INTRODUCERE

Beneficiile sociale reprezint o component însemnat în sistemul de protec ie social iar componenta de garantare a veniturilor minime este urm rit în rapoartele autorit ilor centrale i abordat în multe lucr ri tiin ifice – din care amintesc doar cercet rile Institutului de Cercetare a Calit ii Vie ii din România. Organismele Europei unite pun la dispozi ia opiniei publice i implicit a cercet torilor documente vizând analize, studii, informa ii ce vizeaz politicile sociale ale rilor membre, abord ri comparative i date despre evolu ia în timp a sistemelor de protec ie social .

Lucrarea de fa este rezultatul muncii unui asistent social preocupat de evolu ia în timp a principalei m suri de politic social menit s lupte împotriva s r ciei în România contemporan : *programul de acordare a venitului minim (VMG)*. Valoarea lucr rii este dat de dou aspecte:

1. pentru prima dat în România sistemul legislativ care guverneaz acordarea acestui beneficiu social a fost studiat în profunzime, urm rind: expunerea de motive (care înso e te fiecare prevedere din sistemul de garantare a resurselor minime), dezbaterile din Senat i Camera Deputa ilor generate de aceste reglement ri legislative, leg tura cu programele de guvernare asumate la acea dat , modul în care propunerile de lege sau de modificare a legii sunt parte sau sunt corelate cu sistemul de protec ie social , modul în care modific rile legislative aduc un plus de claritate în ceea ce prive te practica garant rii venitului minim.

2. am realizat, de asemenea, un studiu longitudinal – retrospectiv asupra familiilor care au ie it din sistemul de garantare a resurselor minime, urmare a modific rilor legislative de dup decembrie 2010 (începând cu adoptarea Legii nr. 276/2010 pentru modificarea i completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat) reu ind s surprind caracteristicile socio-demografice ale familiilor, durata beneficierii de venit minim garantat, traseul urmat de aceste familii dup pierderea venitului minim garantat, capacitatea sistemului de a se proteja de fraude, erori de supraîncadrare, dar, mai ales, costurile pe care administra ia local le-a suportat ca urmare a instabilit ii reglement rilor de acces la presta ii sociale. De i acest studiu a vizat doar municipiul Cluj-Napoca i rezultatele de natur statistic nu pot fi extrapolate la nivel na ional, totu i a adus la lumin o serie de procese sociale i mecanisme administrative care sunt

tipice modului de funcționare a legii VMG și prin urmare, cu precauțiile necesare, pot fi considerate valabile și pentru alte municipalități.

Analiza combinată adică, o abordare istorică și instituțională care urmărește schimbările și continuitățile programului VMG sub aspect *ideologic și practic*, din care nu putea să lipsească investigarea longitudinală a traseelor sociale ale beneficiarilor de VMG, trasee care oglindesc *consecințele* programului asupra celor care beneficiază de această formă de sprijin.

I. ROLUL STATULUI ÎN CEEA CE PRIVEȚE COMBATEREA SĂRĂCIEI ȘI ASIGURAREA RESURSELOR MINIME – ABORDĂRI CONTEMPORANE

I.1. Introducere – despre sărăcie și provocările ei în Europa contemporană

Într-o lume globalizată, vulnerabilitatea socială datorată veniturilor și câștigurilor inegale și insuficiente pentru segmente considerabile ale populației are mai multe surse, demografice, sociale, economice, politice (Chossudovsky, M., 2004). Extinderea sărăciei, insuficiența mersurilor economice și sociale care să o prevină și să o combată poate determina crize ale umanității și deteriorarea condițiilor de viață în special pentru cei mai săraci. Sărăcia nu este un fenomen nou, ci se repetă sau capătă noi forme ori alte conotații pe parcursul istoriei.

Sărăcia este o stare socială și nu o situație, o circumstanță privată a indivizilor. Amprenta sistemului social asupra sărăciei face ca aceasta să capete conotații foarte diferite: sărăcia din țările bogate este altceva decât sărăcia din țările sărace; sărăcia din țările cu regim comunist a fost, la rândul ei, un fenomen distinct. (Urse, L., 2007).

I.2. Dimensiuni ale sărăciei și preocupări în ceea ce privește combaterea ei

Preocupările de combatere a sărăciei au început la început de milostenia creștină, apoi treptat au intrat în sfera de activitate a societăților de ajutor mutual și a statului, context în care s-au amplificat și diversificat, s-au generalizat și au fost instituționalizate. Implicarea puternică a statului în crearea și susținerea unor sisteme de securitate socială și asigurarea pe această cale a unui nivel de protecție socială a dat naștere la ceea ce s-a numit statul bunăstării. Unele studii preferă să se concentreze pe probleme sociale cum ar fi marginalizarea și excluderea socială. Studii recente arată că persoanele care trăiesc în sărăcie, se luptă cu omajul, au probleme de sănătate și trebuie eventual să crească copii pe cont propriu, fără alte ajutoare, înregistrează un nivel scăzut al satisfacției personale. Venitul scăzut are în mod evident un efect advers asupra

satisfacției în viața oamenilor și acest efect este semnificativ mai mare în țările cu un scăzut nivel al PIB.¹

O abordare mult mai eficientă a monitorizării acestei realități complexe ar trebui să ia în considerare condițiile sociale, de mediu și bineînțeles, cele economice. Aceste considerații sunt reflectate în inițiativele recente ale OECD și Comisiei Europene, inclusiv noua strategie pentru 2020, care „îi pune pe oameni pe primul loc și îi propune să reducă nivelul de sărăcie cu 25% în UE, estimând că în prezent, 80 de milioane de europeni (17 % din populație) trăiesc în sărăcie”.²

Strategia Europa 2020 va relua elementele Agendei de la Lisabona și le va integra în cadrul unor politici coerente care vor repune economia europeană pe un făgaș bun până în 2020. Lansând această inițiativă la începutul anului 2010, președintele J. M. Barroso a făcut referire la anumite date statistice puțin îmbucurătoare publicate de Eurostat. Conform acestor statistici 23 milioane de europeni trebuie să supraviețuiască cu mai puțin de 10 Euro pe zi. Un european din opt trăiește într-o familie în care nici un membru nu deține un loc de muncă. Cercetătorii au demonstrat că vârsta este în mod direct corelată cu sărăcia. Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii și vârstnicii, deși copiii sunt considerați a fi mult mai vulnerabili la sărăcie decât bătrânii. (Brady, D., 2004),

Noua sărăcie care apare în anii 70-80 nu mai depinde doar de ciclul de viață, un grad de expunere mai mare la sărăcie îl au persoanele cu „traectorii atipice de viață”, respectiv persoane cu invaliditate permanentă, persoane cu un grad de școlarizare redus, persoane singure care are în îngrijire copii.”, (Stănculescu, M. S, Berevoescu, I., 2004), România rămânând una dintre cele mai sărace țări din Uniunea Europeană. PIB-ul pe cap de locuitor reprezintă doar 41% din media UE-27 iar rata sărăciei (gospodăriile care trăiesc cu mai puțin de 60% din venitul mediu pe familie) fiind ridicată. Conform metodei de evaluare a sărăciei utilizată în Uniunea Europeană (metoda relativă în raport cu un prag stabilit la 60% din mediana veniturilor disponibile) în 2007, 19% din populația României (4 milioane de persoane) se afla sub incidența riscului de sărăcie, o rată a sărăciei ridicată comparativ cu majoritatea statelor membre.

Studii mai recente arată că 40,3% din populația țării este expusă riscului de sărăcie în 2011 față de media UE de 24%. Preocupările pentru eradicarea sărăciei au în vedere cu prioritate dezvoltarea și perfecționarea sistemelor de protecție pentru orientarea mai precisă spre cei săraci a resurselor alocate și pentru acoperirea situațiilor noi de sărăcie, generate de evoluțiile pieței

---

¹ Eurofound, (2010). *European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, descărcat la data de 12 mai 2013. la adresa www.eurofound.europa.eu*

² Comitetul Economic și Social European (CESE Info), 2010., descărcat de la adresa : <http://www.eesc.europa.eu/?I=portal.en.eesc-Info>

muncii dar și de schimbări ale structurilor familiale (cum ar fi creșterea numărului familiilor monoparentale)

I.3. Conceptualizarea sărăciei

Definirea sărăciei nu este deloc simplă și univocă atunci când se pune problema transpunerii ei în termeni operaționali, adică atunci când este necesară identificarea concretă a celor săraci, pentru a fi ajutați sau pentru a evalua proporțiile acestui fenomen la scară națională sau planșară. Sărăcia este definită, în general, din **perspectiva bunăstării**, fiind considerată o stare de lipsă a acesteia, o privare de atributele bunăstării dar și o incapacitate de a urma bunăstarea, în mod special din cauza lipsei mijloacelor materiale, fiind privită ca un complex social-psihologic-cultural. „Sărăcia este mai întâi de toate o *stare economică*. Pe de o parte, sărăcia este o *stare absolută*, în sensul că din motive obiective, săracul este deprivat din punct de vedere material în acel punct în care supraviețuirea devine o problemă. Pe de altă parte, sărăcia este o *stare relativă* în sensul că săracii sunt deprivati din punct de vedere material în comparație cu majoritatea populației” (Neubeck, Neubeck, 1996, p. 211). În literatura de specialitate sărăcia este definită atât ca o **stare de deprivare severă** în sfera a două sau mai multe nevoi umane de bază: hrană, apă, facilități sanitare, sănătate, ad post, educație, informare, cât și ca **excludere socială**. Aadar, sărăcia nu depinde numai de venituri mici și de accesul la servicii sociale, (Bastos, A., 2001) care sunt considerate a fi esențiale pentru asigurarea bunăstării. Sărăcia este văzută, de obicei, din perspectiva acestei de-a doua definiții, fiind descrisă în termenii „unui grup de nevoi diferite aflate în interacțiune și care pot accentua sau atenua gradul de bunăstare.” (Bastos, A., 2001, p. 4). Sărăcia tradițională este în multe state o consecință a modelului lor economic, bazat pe venituri mici și pe nivele scăzute ale calificărilor și abilităților profesionale.³

I.4. Perspective teoretice referitoare la sărăcie

De-a lungul istoriei statului bunăstării sărăcia a fost abordată din punctul de vedere a patru mari perspective: *neoliberalismul*; *conservatorismul*; *social-democrația*; *socialismul revoluționar*. (Dan, A., 1999). Literatura recentă recunoaște diferitele teorii despre sărăcie, dar le clasifică în mai multe moduri. Practic toți autorii fac diferență între teoriile care găsesc cauza sărăciei în *deficiențele individuale* (conservatoare) și teoriile care plasează cauza pe *fenomene sociale mai largi* (liberale sau progresive). Diversele teorii sunt divergente și fiecare dintre ele propune metode specifice de combatere ale acesteia.

---

³ http://www.dictsociologie.netfirms.com/P/Termeni/protectie_sociala.htm, accesat la data de 10 februarie 2009

I.4.a. Abordarea cultural a s r ciei

O teorie pe larg discutat în ultima vreme de c tre sociologi afirm ca s r cia î i are r d cinile în *cultura s r ciei*. Conceptul de cultur a s r ciei a fost lansat de Oscar Lewis ⁴, care sugereaz c s r cia este creat de transmiterea din genera ie în genera ie a unui set de credin e, valori i abilit i care sunt generate social, dar sunt între inute de fiecare individ în parte. Cultura este social generat i perpetuat , reflectând interac iunea individului cu comunitatea. Acest lucru face din cultura s r ciei o teorie diferit de cele ale individului, care leag s r cia explicit de abilit ile individului i de motivare. Oscar Lewis a analizat modul de via al s racilor i a constatat c în acele comunit i exist : a) un puternic sentiment al marginalit ii i al neajutor rii; b) un puternic sentiment al dependen ei i inferiorit ii, i lipsa unei personalit i sociale; c) resemnare i fatalism.

Astfel, apar seturi de credin e i norme de comportament care includ atitudini de apatie, tendin e spre gratifica ii imediate, experien sexual precoce i via de familie instabil , discreditarea colii etc. Se formeaz astfel un ciclu al s r ciei care este continuu reînt rit deoarece copiii î i însu esc valorile i atitudinile p rin ilor, determinând mo tenirea i reproducerea st rii de s r cie. Sprijinul ce ar putea fi acordat pentru ie irea din s r cie a fost criticat de voci conservatoare, ex Charles Murray⁵ care credea c ajutoarele sociale perpetueaz s r cia permi ând un ciclu de *dependen de ajutor social* pe care familiile îl dezvolt i îl transmit altora sub forma unor abilit i de a se descurca în sistem mai degrab decât de a-i înv a s caute de lucru.

I.4.b. Explica ia structural a s r ciei

Aceast teorie vede s r cia nu ca o problem *individual* ci ca o problem social care trebuie redresat politic i structural. E cunoscut faptul c teoria individualist a s r ciei este ap rat de gânditorii conservatori i liberali. Cea de care ne vom ocupa în continuare este cea social progresiv . Teoreticienii acestei tradi ii nu caut la *individ* sursa s r ciei ci în *sistemele* economice, politice i sociale care fac ca oamenii s aib oportunit i i resurse cu care s ating venituri i bun stare limitate. Intelectualii sociali ti din secolul al XIX-lea au elaborat un adev rat atac asupra teoriei individuale a s r ciei prin a explora cum sistemele sociale i economice au preluat controlul i au creat situa ii de s r cie individual . Aceast abordare are la baz concep ia marxist a conflictelor de clas , conform c reia inegalitatea economic ce domin societatea capitalist promoveaz interesele proprietarilor de mijloace de produc ie generând astfel monopolul puterii din partea unui segment restrâns de oameni ce de in puterea economic (i

---

⁴ http://www.ignaciodarnaude.com/textos_diversos/Lewis,Oscar,The%20Culture%20of%20Poverty.pdf site accesat în 12 iunie 2013

⁵ Studiul lui Murray, Ch. (1984), desc rcat la data de 18 mai 2011, la adresa <http://www.irp.wisc.edu/publications/focus/pdfs/foc83a.pdf>

complementar pe cea politic), situa ie care d na tere la exploatarea maselor (s race) de c tre elita puterii (Dan, A. 1999)

Guy Standing⁶ vorbe te despre apari ia i expansiunea unei clase în devenire, i anume precariatul, atr gând aten ia asupra necesit ii adopt rii unor strategii politice, altele decât cea neoliberal . Autorul consider c siguran a venitului de baz reprezint „singura cale prin care s putem ob ine un oarecare grad de siguran într-o economie de pia deschis ”⁷.

Cercet ri recente au confirmat leg tura dintre bog ie i putere i au demonstrat cum oamenii s raci sunt mai pu in implica i în discu iile politice, interesele lor sunt mai vulnerabile fa de procesul politic, i sunt exclu i la mai multe nivele. Cupla i cu discriminarea rasial , oamenilor s raci le lipse te influen a în sistemul politic pe care l-ar putea utiliza pentru a accesa beneficiile economice i chiar justi ia. Schimbarea major care trebuie f cut ar consta în redistribuirea puterii i a controlului politic. Aceast schimbare nu se face îns prin simpla reform a politicilor i legisla iei ci prin înlocuirea întregului mecanism politic; nu se a teapt de la de in torii puterii s schimbe ceva în distribu ia resurselor, ci s racii în i i trebuie s capete o con tiin politic i s se organizeze pentru a câ tiga puterea i controlul politic. (Ghebrea, G., 2002),

O ultim categorie de critici ale sistemului capitalist asociate cu s r cia se leag de grupele de oameni cu care sunt asociate anumite stigme sociale cum ar fi rasa, dizabilit i fizice, religie, sau alte tipuri de grup ri care ar limita oportunit ile în ciuda abilit ilor personale. Nici un tratament al s r ciei nu poate fi complet f r recunoa terea faptului c grupurile contra c rora se practic discriminarea au oportunit i reduse în ciuda oric rei protec ii legale. Procesul de a ob ine drepturi mai puternice pentru minorit i în domeniul s r ciei este unul în desf urare pentru care ini iativele legale i reforma politicii publice trebuie s func ioneze împreun cu schimbarea atitudinilor publicului. (Ted, K. Bradshaw, 2006)

I.4.c. S r cia cauzat de interdependen e cumulative i ciclice

Descrierea ciclului s r ciei încorporeaz multe dintre teoriile care exist în literatura de specialitate, demonstrând cum oamenii devin dezavantaja i în contextul lor social care apoi afecteaz abilit ile psihologice la nivel individual. Diver ii factori structurali i politici în teoria ciclic se înt resc unul pe altul cu factorii economici lega i de comunitate i variabilele politice i sociale. Poate cea mai mare valoare a lor este aceea c leag mai explicit factorii economici la nivel individual cu factorii structurali care opereaz la nivel institu iilor sociale, economice,

---

⁶ Guy Standing, (2012) Precariatul și de ce ar avea acesta nevoie de o democrație deliberativ , articol desc rcat la 15 martie 2014 la adresa

[http://www.criticatac.ro/18172/precariatul-de-ce-ar-avea-acesta-nevoie-de-democraie-deliberativ /](http://www.criticatac.ro/18172/precariatul-de-ce-ar-avea-acesta-nevoie-de-democraie-deliberativ/)

⁷ *Idem*, pag 5.

politice și culturale mai largi dar interconectate. Explicația ciclică a șirului se ocupă în mod explicit de situațiile individuale și resursele comunităților ca fiind codependente, cu o economie defectuoasă, de exemplu, crearea unor indivizi cărora le lipsesc resursele pentru a participa la economie face ca supraviețuirea economică să fie chiar mai dificilă pentru comunitate din moment ce oamenii plătesc mai puține taxe. Această teorie își are originile în economie în opera lui G. Myrdal⁸, cel care a elaborat o teorie a interdependenței strânse și circulară cu un proces cumulativ cauzal, care ajută în a explica subdezvoltarea și dezvoltarea economică. Alți autori⁹ pun în evidență faptul că educația și nivelul de angajare la nivelul comunității și nivelul individual interacționează pentru a crea o spirală de noninvestire și declin, în timp ce în comunitățile avansate aceiași factori contribuie la creșterea și bunăstare. Lipsa de slujbe duce la consum și cheltuieli scumpe, adică oamenii nu pot reinvesti în pregătirea și le mai lipsește capacitatea de a forma firme proprii. Prin urmare, lipsa de dezvoltare are ca efect eroziunea pieței și oprirea investițiilor care toate contribuie la existența unor oportunități limitate în comunitate. Lipsa unui job permanent pentru indivizi, adică lipsa de venit stabil duce la slăbirea încrederii în sine, o motivare slabă și chiar depresie, dar și pierderea respectului social, deteriorarea capitalului relațional, restricționarea accesului la forme de participare socială. Problemele psihologice ale indivizilor sunt reîntărite de asocierea cu alți indivizi de același fel, care se confruntă cu aceleași probleme, fapt care generează o cultură a disperării ce afectează chiar și liderii comunității respective. Ca teorie a șirului, teoria ciclică demonstrează cum procese multiple se acumulează și permit speculația că dacă una dintre zăzile din lanț a fost ruptă ciclul n-ar putea să continue. Problema este că zăzile sunt prea greu de rupt pentru că fiecare dintre ele este întărit de celelalte părți ale sistemului – spirală. (Ted, K. Bradshaw, 2006)

I.5. Rolul statului în combaterea șirului și promovarea politicilor sociale

Oricare ar fi orientarea sa ideologică, statul practic este – sau ar trebui să fie, garantul drepturilor cetățenilor la siguranță și demnitate – altfel spus, statul își propune, determină, generează anumite schimbări în viața cetățenilor și, respectiv combaterea/reducerea șirului, redistribuirea resurselor, asigurarea unei vieți de calitate, etc. Un stat de sorginte liberal oscilează între o versiune clasică minimală a drepturilor și libertăților fundamentale și o versiune optimistă care susține statul bunăstării (Dobrei, Molocea, 2012); amprenta social democrat susține construcția și menținerea unui model bazat pe solidaritate și realizarea unei societăți incluzive (Iancu, 2012); creștin-democrația își rescrie preocuparea pentru valori tradiționale și comunitare, preocupare crescută pentru coeziune socială, pentru sprijinirea celor marginalizați

⁸ Myrdal, G., (2006), descărcat la data de 18 mai 2011 la adresa http://growthgroup3.ec.unipi.it/EGISD_wp003.pdf

⁹ Sher, J., (1977), articol descărcat la data de 4 dec 2012 la adresa <http://www.oecd.org/site/cfecpr/39137885.pdf>

(Iancu, 2012); chiar și neo-conservatorismul sprijină ideea de stat social, cel puțin din considerente ce în vederea stabilizării regimurilor democratice care, în caz contrar ar fi divizate în conflicte dintre bogății și săraci (Kristol, 2012).

Călin Zamfir arată că statul acționează și intervine prin instrumente specifice, în direcții stabilite de actorii politici ale și în mod democratic, în vederea asigurării bunăstării pentru cetățeni. (Zamfir, Zamfir, 1995). Simona Maria Stănescu definește **politica socială** ca fiind „modul în care statul reușește să răspundă variatelor nevoi ale indivizilor exprimate pe tot parcursul vieții; unele sunt satisfăcute prin mecanismele pieței, altele de către familie sau comunitate”. (Stănescu, 2013, pag. 30). Pentru explicitarea noțiunilor, voi utiliza în prezenta lucrare, dintre multiplele definiții ale **politicilor sociale**, pe aceea dată de Călin Zamfir în 1995, care afirmă că „politica socială reprezintă intervenția statului în configurația proceselor sociale caracteristice unei anumite colectivități, în scopul modificării lor într-o direcție considerată de actorii politici a fi dezirabilă” (Zamfir, Zamfir, 1995 pag. 22). Intervenția statului în ceea ce privește bunăstarea individuală depinde în primul rând de funcționarea instituțiilor dar și de alte mecanisme, cum ar fi cele de natură economică. Politica socială – cu obiectivul asumat, acela de protecție socială, se referă atât la „sistemul contributiv și cel non-contributiv. Sistemul contributiv cuprinde beneficiile sociale furnizate pe baza unei contribuții anterioare: asigurări de omaj, asigurări de sănătate sau pensie. Sistemul non-contributiv este reprezentat de sistemul de asistență socială, compus la rândul său din prestații sociale (sau beneficii sociale) și servicii sociale.” (Stănescu, 2013, pag. 31).

I.5.a. Cum se raportează statele europene la problemele sociale – caritate, welfare sau workfare.

Conceptul de stat al **bunăstării** – produs al „perioadei Beveridge” dar evoluând în diferite nuanțe politice aduce cu sine atât noțiunea de **drept** la protecție din partea statului, în virtutea *cetăeniei*, cât și principiul justiției sociale (Bocancea, Neamțu, 1999) care înseamnă că populația defavorizată – inclusiv acea parte a ei afectată de surzenie are anumite **drepturi** și asistență socială nu este o problemă de bunăvoință politică ci pe una de necesitate socială.

Lucrarea lui T.H. Marshall¹⁰ fundamentează conceptul de *cetăenie*, în virtutea căruia principiul persoanele au drept la protecție din partea statului. Cetăenia socială (una din cele trei părți ale cetăeniei, pe lângă cea civilă și politică) include și dreptul la *venitul minim garantat* pentru acoperirea nevoilor de bază ale indivizilor, fără ca acesta să excludă însă îndatorirea

---

¹⁰ Citizenship and Social Class, (1950), descărcat la data de 15 dec 2013 la adresa http://www.jura.uni-bielefeld.de/lehrstuehle/davy/wustldata/1950_Marshall_Citizenship_and_Social_Class_OC_R.pdf

ceteanului de a munci, de a plăti taxele, de a satisface stagiul militar obligatoriu (Preda, 2007).

Livia Popescu arată că lui Richard Titmuss (influențat de T.H. Marshall), preocupat fiind de *justiția socială* dar profund implicat în conturarea asistenței sociale ca și disciplină academică, îi se datorează prima clasificare a modelelor de politică socială (Popescu, 2004), în care se regăsesc atât elemente care în de suportul financiar pe care statul și-l asumă față de cetățenii și cât și de intervenția acestuia prin mecanisme instituționale.

La momentul actual, **pentru statele membre**, inclusiv pentru România, „provocarea de a asuma responsabilitățile de stat membru în domeniul social implică continuarea cu succes a reformei în domeniul asistenței sociale și îndeplinirea unor condiții precum: implementarea efectivă a acquis-ului comunitar, continuarea articularii legislative, reconturarea construcției instituționale prin includerea noilor instituții, nu în ultimul rând, căutarea de soluții de politică socială durabilă pentru problemele specifice tranziției de la economia planificată la economia de piață” (Stănescu, 2006, p.290)

În funcție de cum anume sunt alocate resursele, de grupul/grupurile destinate sistemului de protecție socială, de cum este construit sistemul instituțional care face trecerea de la asumarea politică și implementarea practică a politicii sociale, statele europene (Păuna, 2006, p. 8-9) se găsesc sub forma *modelelor*:

- Model Scandinav sau Nordic (Danemarca, Finlanda, Suedia) Preocuparea statului este aceea de a asigura locuri de muncă. Beneficiile sociale sunt acordate pe baza cetățeniei după producerea unui eveniment din sfera „riscurilor”, cheltuielile sociale sunt ridicate, contribuțiile publice sunt consistente. Modelul are la bază dezideratul ocupării totale a forței de muncă („omaj zero”)

- Modelul Anglo-saxon sau Liberal (Marea Britanie, Irlanda, Estonia, Slovacia) Protecția socială depinde în mare măsură de statutul de angajat. Beneficiile noncontributive se bazează pe testarea mijloacelor, iar sumele de bani obținute în acest mod sunt mai mici față de primul model.

- Modelul Continental sau Modelul Corporatist (Austria, Belgia, Franța, Germania, Ungaria, Cehia, Polonia) se bazează pe un sistem de securitate socială după modelul Bismarck, respectiv pe un sistem de asigurări sociale, finanțate prin contribuția celor angajați în muncă. Protecția celor care se situează în afara sistemului de asigurare se realizează prin programe de asistență socială, publice sau private.

- Modelul Mediteranean (Grecia, Italia, Spania, Portugalia) în care cheltuielile sociale sunt reduse, statul acordă beneficii în funcție de statusul contribuabililor iar rețelele de sprijin constituite din apartenența la un grup familial joacă un rol important.

- Modelul „catching-up” al noilor state care au aderat la Uniunea Europeană în 2004 (Lituania, Letonia, Estonia, Cipru, Malta, Bulgaria și **România**) în care nivelul de trai este mai scăzut decât a celorlalte state membre UE, sistemul de protecție socială este în construcție, bunăstarea socială depinde încă de construcția/reconstrucția instituțiilor precum și de definirea/asumarea unor politici care să vizneze modalitatea de soluționare a unor probleme publice/ sociale. „Locul de muncă este plasat în centrul Uniunii Europene”¹¹. Statele membre sunt încurajate să decidă în legătură cu politica muncii, sub asistența Consiliului European și a Comitetului pentru Muncă. Sărăcia este o astfel de problemă încă departe de a fi eradicată care necesită soluții abordări complexe – iar asigurarea accesului la un loc de muncă este considerat a fi una dintre soluțiile care determină cel puțin o ușoară redresare economică, dacă nu ieșirea din sărăcie.

I.5.b. Beneficiile sociale – componentă a sistemului de protecție socială

După Luana Pop, beneficiile sociale reprezintă „o formă de suplimentare sau substituție a veniturilor primare individuale, venituri obținute din muncă și/ sau proprietate, în vederea asigurării tuturor cetățenilor unei sărăcii a unui minim social acceptabil de trai. Pentru individ, beneficiile sociale pot lua fie forma unor transferuri monetare sau în natură (bunuri), fie se pot constitui ca gratuitate, subvenții sau credite preferențiale”. (Pop, 2002, pag 142) **Scopul** beneficiilor sociale ar fi ridicarea din sărăcie a celor ce deja se afla sub un prag minim social acceptabil. Statul reprezintă, în acest caz ultima formă de susținere, când celelalte rețele de sprijin, familia, piața etc., devin inoperante.

Problemele asociate acestui tip de beneficii sunt însă legate, din punctul de vedere al beneficiarilor, de costuri ridicate de aplicare (timp, transport etc.) și în mod special de stigmatizare socială, iar din punctul de vedere al eficienței, de o rată de cuprindere redusă (existența erori de supraîncadrare – când cei care „nu merită” accesează aceste forme de sprijin pe când alte categorii, care ar fi eligibile, nu ajung să beneficieze de acest drept).

Instituțiile care aplică acest tip de politică socială presupun costuri de funcționare destul de ridicate – este vorba de un aparat administrativ care include personalul dar și mijloacele (eventual informatice) de prelucrare/verificare a informațiilor care furnizate de beneficiari, într-o logică ce ține de *testarea mijloacelor*.

---

¹¹ <http://cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/07/amsterdam-1997.pdf>, Site accesat la data de 12 noiembrie 2013.

O alta problemă asociată acestui tip de beneficii este ceea ce în literatura de specialitate se numește *capcana sârchiei*: orice creștere a veniturilor, ca rezultat al efortului individual, duce la pierderea beneficiului, constituind o motivație negativă de a munci, în special pentru cei cu venituri foarte scăzute sau cu probabilitate ridicată de a obține venituri foarte scăzute din muncă.

Într-un sistem de beneficii selective, individul se transformă în *beneficiar* de ajutor social, fiind obligat să aplice pentru beneficiul de care consideră că are nevoie, proces însoțit de o stigmatizare socială pronunțată. Majoritatea plătitorilor de taxe și impozite nu se ciocnesc niciodată de condiția de asistat social, de beneficiar de ajutor/asistență socială, ceea ce întărește stereotipurile discriminatorii în termeni morali în legătură cu beneficiarii.

I.5.c. Venitul minim garantat și combaterea sârchiei

Venitul minim garantat a fost (și este) considerat a fi o componentă a sistemului de asistență socială, un beneficiu social (sau o prestație socială) bazat pe *testarea mijloacelor*. Călin Zamfir arată că sistemul de asistență socială, diferit față de cel denumit de asigurare socială, este un sistem de tip redistributiv necontributiv (Zamfir, 1999). Bugetul este asigurat de taxele percepute populației și nu din contribuțiile *individuale* de tip asiguratoriu, iar beneficiile *nu* sunt acordate în funcție de eventualele contribuții individuale sau de mărimea acestora. Sistemul asistenței sociale bazat pe testarea mijloacelor se constituie ca o ultimă rețea de securitate socială: dacă mecanismele economice, piața muncii, ajutoarele de omaj, sistemele de asigurare de bătrânețe și medicală constituite ca rețele de securitate socială nu reușesc să prindă în ochiurile lor diferite grupuri sociale, asistența socială bazată pe testarea mijloacelor urmează să fie ultimul strat al securității sociale ce îi propune sus în toate persoanele/famiiliile aflate în nevoie, care au suferit de elele de securitate superpuse. „Servind ca un ultim resort, ea, rețeaua, umple golul între venitul minim și veniturile individuale ce provin din alte surse.”¹² Sistemul de asistență socială reprezintă, în consecință, protecție socială focalizată: el, sistemul, detectează doar persoanele aflate *efectiv în nevoie*, iar sprijinul acordat este determinat de nivelul resurselor disponibile ale fiecărei persoane în parte. Acest sistem presupune fixarea unui prag minim de sârchie, în consecință, și a unui venit minim (Zamfir, Zamfir, 1995 pag. 121-122). Instituirea unui venit minim, dincolo de aspectul de ordin legislativ, se bazează pe o relație între instituțiile publice cu responsabilități în sfera politicilor sociale, grupurile vulnerabile, și chiar și grupurile care se situează în afara riscului sârchiei.¹³ Această relație poate fi tensionată și

---

¹² Atkinson, T., (1991), p. 7, articol descărcat la data de 15 martie 2012 la adresa [http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/%28httpAuxPages%29/1BE056D69DC9F9E880256B65004A1953/\\$file/OPWSSD1.pdf](http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/%28httpAuxPages%29/1BE056D69DC9F9E880256B65004A1953/$file/OPWSSD1.pdf)

¹³ Bonelli, L., (2012), p. 79 articol descărcat la data de 15 decembrie 2013 la adresa http://www.academia.edu/8134312/Pour_une_approche_relationnelle_de_la_pauvrete%3%A9_Examining_the_relationships_of_poverty

purt toare de ostilități directe sau mascate: grupurile și race sunt adesea considerate a fi „lene și consumatoare de resurse” fără merite; grupurile aflate dincolo de riscul sărăciei sunt văzute ca excesiv protectoare cu propriile resurse, neimplicate în probleme sociale, fără responsabilitate civică, centrate pe bunăstarea proprie; instituțiile publice pot fi ele însele acuzate de exces de birocrație, risipă sau dimpotrivă, de implicare slabă și necoerentă.

II. SISTEMUL DE GARANTARE A VENITULUI MINIM

II.1. Sistemul de garantare a venitului minim în România

Venitul minim garantat a fost instituit în România ca un *beneficiu* social, de tip *necontributiv*, ca urmare a *testării mijloacelor de trai*, urmare a presiunilor sociale crescânde generate de sărăcie (Zamfir, 2001) dar și ca urmare a obligațiilor externe asumate de România prin ratificarea Chartei Sociale Europene revizuite – respectiv recunoașterea dreptului fundamental al unei persoane la resurse și prestații suficiente pentru a trăi decent, compatibil cu demnitatea umană (Stănescu, Drăgoiu, Marinoiu, 2012).

Legislația privind venitul minim garantat în România, inițiată de Guvernul Văcoariu în 1995 a avut următorul parcurs în cei (aproape) 20 ani de funcționare:

- Legea 67/18 iulie 1995 privind ajutorul social
- Hotărârea de Guvern nr. 565/28 iulie 1995 (norme metodologice de aplicare ale Legii 67/1995)
- Hotărârea de Guvern nr. 125/1 martie 1996 (modifică H.G. 565/1995)
- Legea nr. 416 din iunie 2001 privind venitul minim garantat
- Hotărârea de Guvern nr. 1099 din 25 octombrie 2001 (Norme metodologice de aplicare a Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat)
- Ordonanța de Urgență nr. 6 din 30 ianuarie 2002 pentru completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat
- Legea nr. 115 din 4 mai 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat
- Hotărârea nr. 1010 din 9 august 2006 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat
- Legea nr. 51 din 19 martie 2008 pentru modificarea alin. (1) al art. 8 din Legea nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat

- Ordonan a de Urgen nr. 57 din 27 mai 2009 pentru modificarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat
- Legea nr. 276 din 24 decembrie 2010 pentru modificarea i completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat
- Hot rre nr. 50 din 19 ianuarie 2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat
- Ordin (al Ministrului Muncii) nr. 1474 din 6 mai 2011 pentru aprobarea Instruc iunilor de aplicare a unor prevederi din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, aprobate prin Hot rrea Guvernului nr. 50/2011
- Ordonan a de Urgen nr. 124 din 27 decembrie 2011 pentru modificarea i completarea unor acte normative care reglementeaz acordarea de beneficii de asisten social
- Legea nr. 166 din 9 octombrie 2012 privind aprobarea Ordonan ei de urgen a Guvernului nr. 124/2011 pentru modificarea i completarea unor acte normative care reglementeaz acordarea de beneficii de asisten social
- Ordonan a de Urgen nr. 42 din 15 mai 2013 pentru modificarea i completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat precum i pentru modificarea Legii nr. 277 din 2010 privind aloca ia pentru sus inerea familiei

În prezent, conform prevederilor legislative în vigoare, acordarea ajutorului social se face în baza cererii depuse de c tre reprezentantul legal al familiei (sau, dup caz, de persoana singur) la primarul unit ii administrativ teritoriale – care (prin serviciul de specialitate sau prin persoanele împuternicite) într-un *demers administrativ* i de testare a mijloacelor (evaluarea veniturilor i a bunurilor) de care dispune familia (sau persoana singur) stabile te prin *dispozi ie scris* dreptul la ajutor social precum i cuantumul ajutorului, care quantum este pl tit din buget de stat, prin intermediul Agen iei Jude ene de Pl i i Inspec ie Social .

Venitul minim garantat, a adar, face parte dintr-un sistem de beneficii necontributive, care au ca obiectiv „reducerea s r ciei i men inerea segmentului cel mai s rac la un nivel minim acceptabil”, arat Luana Pop într-un demers de analiz a beneficiilor sociale selective¹⁴. Autoarea afirm c beneficiile selective se bazeaz pe *proceduri* de testare a mijloacelor de trai *exclusiv administrative* – care înseamn c eligibilitatea este condi ionat de venituri monetare i nu de nevoile familiei sau de starea ei material dar i c exist un sistem care s permit controlul declara iilor individuale – sau printr-un *sistem de testare profesional* „sistem expert: asisten a social ” cu costuri de administrare mai mari dar cu avantajul de a fi mai „personalizat i

¹⁴ www.iccv.ro/oldiccv/romana/dictionar/luana_bss.html, site accesat în iulie 2014, p. 1-12

de a introduce o putere discriminatorie mai mare”. Atât procedurile administrative de testare a mijloacelor cât și cele ce în de sistemul de testare profesional sunt a ezate de legiuitor în sarcina administrației publice locale – primar, secretar, persoană cu atribuții în asistență socială. Costurile administrative generate de aplicarea legii sunt, implicit asumate de primării, începând din 2011 urmare a modificărilor legislative introduse prin Legea nr. 276/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat, de către Agențiile Județene de Plăți și Inspecție Socială (sub aspectul efecturii plăților beneficiilor sociale). Garantarea resurselor minime este realizată relativ târziu, *după* adoptarea legislației vizând m surile de asigurare în caz de omaj (Legea 1/1991 – Legea 1 din 7 ianuarie 1991 a fost prima lege cu impact asupra protecției sociale) și pusă în legătură cu combaterea sărăciei. Livia Popescu arată, citând un studiu al comisiei europene¹⁵ că nu doar în România s-a întâmplat această succesiune „amânarea m surilor de combatere a sărăciei spre a doua jumătate a anilor 90 are o serie de justificări... reforma protecției sociale a avut ca priorități componentele contributive existente și introducerea asigurării de omaj. (Popescu, 2004, pag 196)

II.1.a. Instituții și servicii implicate în sistemul de garantare a venitului minim

Lipsa resurselor materiale destinate supravieuirii reprezintă, fără îndoială, o stare de vulnerabilitate socială. A trata familiile beneficiare de venit minim garantat altfel decât sisteme-client ale serviciilor sociale reprezintă o eroare. Precizarea este importantă în contextul în care acordarea venitului minim garantat în România și monitorizarea familiilor/persoanelor singure beneficiare este pusă exclusiv pe seama *autorităților publice locale*. Legislația face trimitere la rolul primarului (precum și a secretarului unității administrativ-teritoriale) care ar trebui să stabilească drepturile ce decurg din articolele specifice de lege. Este interesant de urmărit faptul că legea **nu prezumă** că activitatea impusă de aplicarea Legii nr. 67/1995 privind ajutorul social, înlocuită în timp cu Legea nr. 416/2001 cu modificările și completările ulterioare, este specifică **unui serviciu social**. Sistemul de garantare a venitului minim în România nu este însă integrat unui complex de servicii sociale care să aibă drept scop scoaterea familiilor sărace din starea de deprivare iar în România a face asistență socială nu înseamnă în mod necesar a avea o pregătire de asistent social. Însă legea care guvernează acordarea beneficiilor sociale vorbește de „*personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, de persoanele cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul propriu de specialitate al primarului*”¹⁶ fără a preciza care este pregătirea profesională a sus-menționatului personal.

---

¹⁵ GVC (2002), Study of the Social Protection System in the 13 Applicant Countries. Synthesis Report, Second draft (http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html)

¹⁶ Art. 11

Practica arată că în serviciile care sunt gestionate beneficiile sociale lucrează personal cu pregătire diversă.

II.1.b. Discursul despre „dependența” de prestații sociale

Manuela Sofia Stănculescu consideră că ajutorul social nu creează dependență de prestații sociale „un argument puternic în acest sens este sezonalitatea numărului de aplicații pentru cele două forme de sprijin: cererile pentru ajutor social și cantin social urmează ciclurile muncii informale, abundă pe perioada iernii și se reduc sensibil primăvara și toamna, când este mai ușor de găsit muncă zilier” acceptând însă și faptul că există familii care, beneficiare de prestații sociale de mult timp au reacționat extrem la această decizie „au făcut demonstrații la primărie și au fost reintroduse” și că „dependența este corelată cu absența muncii și cu fluctuația veniturilor de tip informal, nu cu fuga de muncă”. (Stănculescu, Berevoescu, 2004, pag 6)

Marieta Radu arată că în categoria destinatarilor legii venitului minim garantat s-ar putea să se afle persoane sau familii care nu își pot asuma nici măcar costurile aferente completării dosarului de venit minim garantat, mai ales în comparație cu cuantumul venitului minim garantat de care ar putea beneficia, dar și că „această formă de sprijin vizează relativ același număr de beneficiari extrem de săraci... în majoritatea cazurilor cei care intră în sistem nu îl părăsesc, iar pentru cei care o fac cauza este că nu mai îndeplinesc criteriile de eligibilitate, date fiind indexurile neuniforme ale diverselor transferuri sociale – a adări ei pot ieși și reintra în sistem de mai multe ori” (Radu, 2009, pag 4) – ceea ce înseamnă că ieșirea din sistem reprezintă un factor de agravare a stării de sărăcie.

Se poate vorbi și de o polarizare între beneficiari pe termen lung al sistemului datorită lipsei mecanismelor instituționale și legislative de a lega sistemul de protecție prin asigurarea venitului minim garantat de universalul drept la muncă (beneficiari despre care s-ar putea spune și că își manifestă dreptul de a alege rațional statutul cel mai convenabil) și cei care ar trebui să beneficieze de ajutor social prin asigurarea venitului minim garantat, dar sunt prea săraci pentru a accesa acest drept stabilit prin lege.

II.1.c. Categoriile vulnerabile beneficiare de venit minim garantat

Un raport de cercetare realizat de Agenția pentru Strategii Guvernamentale, realizat în decembrie 2009¹⁷ arată că venitul minim garantat se adresează unor categorii vulnerabile și stigmatizate. Statutul de beneficiar de VMG este perceput ca fiind „rușinos, trebuie să te dă milă cuiva”¹⁸. Faptul că beneficiarii au de executat acțiuni și lucrări la dispoziția primarului –

---

¹⁷ Studiu GALLUP – studiu exploratoriu privind impactul legii venitului minim garantat asupra beneficiarilor, decembrie 2009

¹⁸ *Idem.*

care aciziuni și lucruri sunt, de regulă, munci umiltoare (ex. curățenie în anumite perimetre ale unității administrativ teritoriale, curățenie) – „activează un registru emoțional negativ, reprezintă ... o barieră în decizia de a aplica pentru VMG, beneficiarii se simt stigmatizați de restul comunității.”¹⁹ Conform studiului Institutului de cercetare a calității vieții „Situația Sărăciei în România”, coordonat de Cătălin Zamfir, grupurile cu vulnerabilitate ridicată în ceea ce privește sărăcia – ceea ce înseamnă de fapt, grupurile care ar avea nevoie de plasa de siguranță a venitului minim garantat – ar fi familiile cu mulți copii, familiile monoparentale, gospodăriile în care capul de familie este șomer, familiile de pensionari. (Zamfir, 2001 pag 15 – 16). Considerăm că ar trebui adăugate și familiile care au vârsta de pensie dar care nu justifică o vechime necesară obținerii pensiei pentru limita de vârstă dar și familiile fără locuință, populația de romi, tinerii excluși de piața muncii. Populația de etnie roma este, de asemenea, supusă riscului de exclusiune socială, marginalizare, etichetare (Preda, 2009, pag 226). În ceea ce privește accesul la piața muncii, „53% dintre bărbații romi și 23% dintre femeile rom realizază munca plătită” (idem). Cu toate acestea în rapoartele oficiale ale ministerului ce centralizează datele referitoare la prestațiile sociale nu sunt precizate aspecte care în funcție de etnia celor ce beneficiază de VMG, practica demonstrează că un procent însemnat din familiile beneficiare de ajutor social sunt **familii de etnie rom**. Familiile de etnie rom înșurubate, mai ales cele care locuiesc în zonele sărace, *nu pot accesa prestațiile sociale* deoarece nu au acte de identitate, iar dacă au acte de identitate, au șanse extrem de reduse în a ieși din VMG și a se integra în muncă (gradul redus decolarizare și lipsa unui profil profesional semnificativ fiind doar o parte a motivărilor pentru rămânerea în mult criticatul statut de asistat social).

II.2. Sistemele de garantare a veniturilor minime în Uniunea Europeană

Principiul de garantare a veniturilor minime în Uniunea Europeană, fără a fi formulat explicit, se regăsește în însăși Strategia europeană 2020²⁰ care îi propune ca obiectiv reducerea cu 20 de milioane a populației care trăiește în sărăcie dar și protecția împotriva riscului de exclusiune socială, dezangajare. Construcția Europei unite, prin Carta universală a drepturilor omului recunoaște sărăcia ca un problem social care necesită asistență și sprijin. Se recomandă statelor membre să recunoască riscurile pe care le presupune absența resurselor și să accepte că accesul la o viață demnă reprezintă un drept fundamental, care decurge din cetățenia europeană și națională proprie.

Schemele de garantare a veniturilor minime în Europa pot fi:

- Sisteme generale, care se adresează tuturor cetățenilor și care asigură un minim de bună stare;

---

¹⁹ *Idem.*

²⁰ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1063> descărcat la data de 15 decembrie 2014

- Sisteme care se adresează unor categorii speciale, ex, persoane cu handicap, vârstnici sau formule gândite pentru susținerea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă ;

- Sisteme speciale, în care suportul din partea statului constă în facilitarea accesului la bunuri, servicii, ex. sprijin pentru accesul la o locuință, sau asigurarea mesei.

În țările Europei, cuantumul beneficiului de asistent social este determinat: a. la nivel național (Cehia, Norvegia, România, Suedia, Slovacia, Malta, Grecia, Ungaria, Elveția, Regatul Unit al Marii Britanii, Polonia, Franța, Germania, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Lituania, Slovenia, Irlanda, Luxemburg, Portugalia); b. la nivel regional (Austria, Italia, Spania); c. la nivel teritorial (Spania, Letonia, Islanda, Belgia, Olanda).

Statele care acordă beneficii sub forma venitului minim în bani sunt: Islanda, Bulgaria, Cehia, Belgia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Ungaria, Lituania, Norvegia, Suedia, Slovacia, Elveția, Regatul Unit al Marii Britanii, Olanda, Slovenia, Irlanda, Polonia, Spania, Luxemburg, Portugalia, Franța, Germania, Grecia. Statele care oferă beneficii atât în bani cât și în produse (naturale) sunt: Italia, Letonia, Austria.²¹

- în Grecia sunt prevăzute prestații cu caracter necontributiv sub forma unor taxe de închiriere, acordate persoanelor în vârstă neasigurate și cu venituri foarte mici, de peste 65 ani, care locuiesc singure sau în cuplu și nu dețin o casă (alocație de locuință, 362 EUR pe lună).²² Grecia este o excepție în ceea ce privește asistența socială neavând o plasă de siguranță pentru cei nevoiași, dar și nu toți, accentul punându-se pe cei care nu sunt apăși de muncă (persoane cu dizabilități).

- În Letonia: Municipaliile pot stabili un nivel mai mare a VMG decât cel național, dar acesta să nu depășească 50% din beneficiul minim, într-un efort de sprijinire a persoanelor vârstnice și a celor cu probleme de sănătate (pentru persoanele care primesc pensii pentru limită de vârstă și pensii de invaliditate).

- În Norvegia și Islanda: autoritățile regionale li se permite să își determine/stabilească nivelul de venit minim, chiar dacă guvernul central emite linii directoare.

- Suedia: are sistemul de asistență socială organizat prin beneficii ce acoperă cheltuieli cuprinzând: mâncare, haine și încălțăminte, joacă și timpul liber, articole de unic folosință, sănătate și igienă, ziarul zilnic, taxe pentru telefon și televizor chiar și suplimente pentru cheltuielile rezonabile cu privire la locuință, furnizarea de energie electrică, drumul către/și de la locul de muncă, asigurarea locuințelor, și de membru al unui sindicat și un fond de asigurare a omajului.

---

²¹ Preluat din tabelul 4 Summa divisio between types of benefits MISSOC ANALYSIS 2011 GUARANTEED MINIMUM RESOURCES, pag.11

²² MISSOC ANALYSIS (2011) GUARANTEED MINIMUM RESOURCES, pag.7

- În Spania: beneficiile minime garantate sunt o combinație a diferențierilor teritoriale și funcționale: statul nu are un regim general ci unul specific, organizat la nivel central ori regional.

- În Austria, ratele de bază (stabilite la nivel local de către landuri) sunt stabilite pentru produsele alimentare, întreținerea hainelor, igiena personală, încălzire și iluminat, aparate de uz casnic mici și a nevoilor personale pentru o educație adecvată și participarea la viața socială. Nevoile care nu sunt acoperite de venitul de bază (cazare, haine, etc.) trebuie să fie acoperite de prestații în numerar suplimentare sau beneficii în natură. VMG este reglementat de diferite acte legislative și de reguli ale celor 9 landuri.

- În Portugalia: există supliment de solidaritate pentru persoanele în vârstă, chiar dacă au dreptul sau nu la o pensie contributivă.

- În Regatul Unit, Germania, Irlanda, Finlanda, și Ungaria există un program specific pentru cei care sunt apăși de muncă, dar nu mai au dreptul la prestații de asigurări contributive. În primele 4 trimestre suma de sprijin este omajul.

Salariile medii brute sunt, de regula, o referință standard pentru a stabili VMG.²³

III. METODOLOGIA CERCETĂRII

Cercetarea de față își propune să analizeze apariția, evoluția și funcționarea principalei măsuri de politică socială menite să lupte împotriva sărăciei în România postdecembristă: programul de acordare a venitului minim (VMG). Analiza combină o abordare istorică și instituțională care urmărește schimbările și continuitățile programului VMG sub aspect ideologic și practic, cu o investigație longitudinală a traseelor sociale ale beneficiarilor de VMG, trasee care oglindesc consecințele programului asupra celor care beneficiază de această formă de sprijin.

III.1. Obiective ale cercetării:

Cercetarea de față are următoarele **obiective**:

1. Identificarea substratului ideologic și a justificărilor politice, economice și sociale care au însoțit introducerea și schimbările succesive ale programului VMG, prin analiza expunerilor de motive, discursului actorilor politici (în particular, a dezbaterilor parlamentare), comentariilor aduse proiectelor de lege de către comisiile de specialitate dar și de către experți sau societatea civilă.

23

http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/CSB%20Working%20Paper%2011%2005_April%202011.pdf CSB-MIPI, descărcat la data de 15 decembrie 2014

2. Studiarea continuităților și schimbărilor programului VMG de la momentul adoptării primei legi (Legea nr. 67/1995 privind ajutorul social) până la ultima variantă actualizată (valabilă în iulie 2014), urmărind inerțiile instituționale și „dependența de cale” (*path dependency*), dar și modificările prin care a trecut versiunea inițială, magnitudinea și relevanța acestora, dar și măsura în care acestea au produs o abatere semnificativă față de versiunea inițială sau o „cotitură critică” (*critical juncture*) în programul VMG.

3. Examinarea relațiilor dintre programul de garantare a veniturilor minime în România și alte măsuri de protecție socială și de facilitare a obținerii de venituri economice.

4. Evaluarea funcționării legii venitului minim garantat din punct de vedere al gradului de acoperire și întindere a programului, eficacitatea, efortul financiar, administrativ și costurile umane implicate, atât din partea statului, cât și din punct de vedere al beneficiarilor.

5. Identificarea principalelor trasee ale beneficiarilor de VMG în municipiul Cluj Napoca, între momentele intrării și ieșirii lor din sistemul VMG – analizând durata, intermitența sau continuitatea beneficierii între 2011 și 2013, durata perioadelor de beneficiar VMG, motivele ieșirii din sistem (angajare în muncă, pensionare, schimbarea structurii gospodăriei și obținerea unor venituri noi, neplata taxelor etc.). Am ales ca studiu de caz municipiul Cluj-Napoca și am avut în vedere să explorez și relațiile dintre acești factori și determinanții lor sociali, economici, culturali și politici.

6. Analiza diferențelor între traseele ieșirii din sistem a beneficiarilor ca urmare a încadrării în muncă a unui adult apt de muncă din familia beneficiar în raport cu celelalte motive care determină ieșirea din sistem (încetări administrative urmare a neîndeplinirii unor obligații, modificări în dinamica veniturilor sau existența bunurilor care conduc la excluderea familiei de la dreptul la venit minim garantat etc.).

III. 2. Etape ale cercetării

Cercetarea a fost proiectată și derulată în **două etape succesive**:

A. Prima etapă s-a concentrat asupra analizei de documente, mai exact asupra *evoluției legislației venitului minim garantat în România*, în timp, de la momentul apariției primei legi a ajutorului social (Legea nr. 67 din 1995 privind ajutorul social) și până în iunie 2014. Am studiat și analizat următoarele documente legislative sau administrative:

a. Legislația care stabilește acordarea ajutorului social/venitului minim garantat începând cu prima lege, Legea nr. 67 din 1995 cu toate modificările succesive de-a lungul anilor, până în iulie 2014 – conform grilei de analiză, ANEXA 1;

b. Expunerile de motive care însoțesc legile și modificările legislative referitoare la

venitul minim garantat;

c. Programele de guvernare care corespund momentelor în care au fost adoptate legea și respectiv modificările legislative în sistemul de garantare a resurselor minime – sub aspectul corelației între legea/modificarea de lege/norma de aplicare a legii și conținutul unui obiectiv din programul de guvernare;

d. Hotărârile Consiliului local al municipiului Cluj Napoca referitoare la aplicarea legii privind venitul minim garantat;

e. Hotărârile Consiliului local al municipiului Cluj-Napoca ce au legătură cu dinamica resursei umane din Serviciul Protecție Socială care gestionează aplicarea legii venitului minim garantat.

B. În cea de-a doua etapă a studiului am efectuat o cercetare cantitativă asupra populației constituite din toate familiile/persoanele singure cărora le-a fost încetat dreptul la ajutor social, prin dispoziție a primarului municipiului Cluj-Napoca, conform Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare, în intervalul de timp ianuarie 2011 – decembrie 2013. Ulterior au fost identificate două categorii de familii/persoane singure: cele care au ieșit definitiv din sistemul de garantare a veniturilor minime (datorită creșterii veniturilor din familie sau altor situații care au determinat excluderea de la dreptul la ajutor social, exemplu fiind de inerea de bunuri care conduc la excluderea acordării ajutorului social) și care s-au întors în sistem, ca și caz nou – familie/ persoană singură care solicită ajutor social și creșterea și s-a stabilit acest drept prin o nouă dispoziție a primarului. Astfel am constituit *cohortele de familii/persoane singure*, după luna și anul de încetare a ajutorului social prin dispoziție a primarului municipiului Cluj Napoca, cunoscând răspunsurile la următoarele **întrebări de cercetare**:

1. Care sunt **caracteristicile socio-demografice** ale familiilor/persoanelor singure care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele de ieșiri din 2011, 2012 și 2013?

2. Care sunt **motivele** pentru care familiile/persoanele singure au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012, 2013?

3. Familiile/persoanele singure care au ieșit în primul episod, în oricare din cohortele 2011, 2012 sau 2013 au ieșit ca urmare a modificărilor legislative din anii 2011 – 2013? (Altfel spus au ieșit din sistem pentru că anterior anului 2011 sistemul a fost mai permisiv iar modificările legislative de după 2011 au corectat aceste erori de lege sau de aplicare a legii?)

4. Care a fost durata total a beneficierii de VMG (durata ederii în sistem) a familiilor/persoanelor singure care au ie it din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012 i 2013?

5. Care sunt traseele dominante pe grupe de vârst , apartenen etnic , calificare profesional , structura a familiei i gen al titularului, în rezultatele ie irilor din sistemul de garantare a veniturilor minime, în municipiul Cluj Napoca, în intervalul 2011 – 2013?

6. Care sunt mecanismele institu ionale care pot fi angrenate în condi iile în care o familie depistat ca fiind **eronat** încadrat încearc s se reîntoarc în sistemul de garantare a veniturilor minime? Adic în ce m sur sistemul nu permite fraudă sau în ce m sur erorile de supraîncadrare, odat depistate, presupun activarea unor mecanisme legislative i/sau institu ionale care s nu mai permit întoarcerea în sistem

7. Cât de frecvente sunt ie irile din VMG prin ocuparea unui loc de munc , în compara ie cu alte trasee de ie ire, i care sunt factorii individuali care explic probabilitatea acestora?

8. Care este ponderea ie irilor din sistemul de garantare a veniturilor minime c tre alte sisteme de protec ie (ex ob inere de certificat de persoan cu handicap sau pensie de invaliditate)?

9. Care este impactul modific rilor legislative de dup 2011 asupra cheltuielilor din aparatul administrativ care instrumenteaz legea a venitului minim garantat (în special a timpului de lucru al personalului implicat)? Cheltuielile administrative presupuse de modific rile legislative de dup anul 2011 înseamn o îmbun t ire a sistemului de garantare a veniturilor minime sub aspectul elimin rii fraudelor, erorilor, descuraj rii dependen ei de sistem?

10. Care este costul asumat de comunitate pentru beneficiile sociale însumate, de care dispun beneficiarii de VMG (VMG, cantina de ajutor social, aloca ie de sus inere a familiei, aloca ie de stat pentru copii, ajutor pentru înc lizarea locuin ei)? Care este nivelul costului astfel asumat în raport cu salariul minim pe economie ce ar putea fi ob inut de adul ii ap i de munc din familiile beneficiare de VMG?

11. Pornind de la literatura de specialitate existent care afirm c o perioad lung de beneficiere de asisten social se asociaz frecvent cu o probabilitate redus de ie ire din sistemul de asisten social prin angajarea într-un loc de munc , am dorit s investighez rela ia dintre profilul familiei/persoanei beneficiare, durata beneficierii i probabilitatea ie irii din VMG prin ocuparea unui loc de munc . În studiul acestei rela ii problema cauzalit ii este complex i delicat . În unele cazuri, perioada lung de beneficiere ca atare poate fi un factor care diminueaz încrederea de sine, abilit ile persoanei, respectul social din partea celorlal i i

implicit diminuează ansele de angajare. În alte cazuri, situația dificilă a familiei/persoanei este mult prea gravă pentru a permite ieșirea prin ocuparea unui loc de muncă, indiferent de faptul că beneficiază sau nu de VMG (de ex. cetățenii aparținând minorității române din comunități marginalizate, fără școlarizare).

III.3. Designul cercetării

Designul cercetării a fost unul *descriptiv și analitic, explicativ* al serviciilor de acordare a venitului minim garantat în contextul modificărilor legislative din decembrie 2010 (aplicate cu 1 ianuarie 2011), când serviciile de **stabilire** a venitului minim garantat (din cadrul primăriilor, unităților administrativ-teritoriale) *au fost desprinite* de serviciile de **plat** a beneficiilor (preluate de către Agențiile județene pentru plăți și inspecție socială). Modificările legislative astfel introduse au determinat *schimbări* importante în sfera administrației serviciilor sociale (sub aspectul sporirii controlului exercitat de instituțiile statului asupra familiilor beneficiare de ajutor social care gestionează beneficiile sociale) schimbări dificil de gestionat cu atât mai mult cu cât ne aflăm în plin demers de *reducere a cheltuielilor de personal*.

Strategia principală de investigare utilizată a fost cercetarea de evaluare pe baza analizei datelor administrative de interes public.

Culegerea datelor pentru cercetarea cantitativă am efectuat-o începând cu luna decembrie 2012.

Am optat pentru *analiza documentelor scrise ca metodă de culegere a datelor*, iar pentru analiza istorică și instituțională a introducerii și evoluției programului VMG am realizat o analiză de conținut, pe baza unei grile tematice a textelor legislative dar și a proiectelor de lege, dezbaterilor parlamentare, comentariilor comisiilor de specialitate etc. Pentru cercetarea cantitativă am construit o bază de date proprie care conține toată populația de beneficiari VMG clujeni care au ieșit din program în cursul anilor 2011, 2012 și 2013 în funcție de principalele variabile independente (explicative) și dependente relevante pentru studiul funcționării programului. În particular, m-a interesat să explic determinanții probabilității de ieșire din programul VMG prin angajare și relația dintre aceasta și durata beneficierii.

După colectarea datelor privitoare la populațiile vizate datele au fost prelucrate prin metode de statistică descriptivă.

Limite ale studiului:

Cercetările efectuate se referă la familiile beneficiare de venit minim garantat din municipiul Cluj-Napoca, respectiv dintr-un municipiu reședință de județ și nu la întreaga populație beneficiară de VMG. Pentru că m-am consultat în permanență cu colegi angajați în

serviciile publice de asistență socială din ceteva municipii reședințe de județ din Transilvania, respectiv din Arad, Sibiu, Bistrița-Năsăud, pot afirma că rezultatele obținute sunt semnificative pentru serviciile publice de asistență socială din orașe.

Studiul ar fi fost și mai complet dacă ar fi reușit să prelucrez datele obținute din *interviurile* aplicate familiilor beneficiare studiate. Cu toate acestea regăsite în teza mea de doctorat cel puțin ca nuanță, perspectiva beneficiarilor de VMG asupra prestațiilor sociale ar fi constituit o piesă importantă care ar fi adăugat valoare lucrării.

Consider că modelul prezentului studiu poate fi aplicat și în alte sisteme de protecție, spre exemplu în ceea ce privește legea alocăției de susținere a familiei.

IV. EVOLUȚIA ÎN TIMP A LEGISLAȚIEI PRIVIND VENITUL MINIM GARANTAT ÎN ROMÂNIA

IV.1. Prima etapă : De la adoptarea Legii nr. 67 din 24 iunie 1995 privind ajutorul social și aplicarea legii până în decembrie 2001.

Legea nr. 67 din 1995 a ajutorului social, prima lege de acest gen din România a fost aplicată într-un parcurs de 6 ani și 4 luni, într-o perioadă de creștere marcantă a omajului (Voineagu, Pisic, 2012) care „a atins un nivel maxim de 845000 omeri în 2002” (și ca o *prelungire* a Legii nr. 1/1991 privind protecția socială a omerilor și reintegrarea lor profesională), ca formă de asistență socială a familiilor care din motive *independente* de voința lor nu dispun de suficiente mijloace materiale și bneție. Legea a constituit o încercare a statului român de a soluționa problemele generate de dezangajare și șirărie prin instituirea unui suport financiar, cu totul insuficient față de nevoile reale ale unei familii dar și pe seama autorităților locale *nepregătite* nici financiar și nici administrativ pentru acest demers.

Legea ajutorului social a fost inițiată de un guvern social democrat (sub președinția d-lui Ion Iliescu) și apoi abrogată (și înlocuită cu o nouă lege, aceea a venitului minim garantat) tot de un guvern social democrat (și sub cea de-a doua președinție a d-lui Ion Iliescu). Legea, în forma ei cunoscută ca fiind *legea ajutorului social a croitorilor* **este dificil de schimbat în etapele ulterioare**: a consacrat o abordare **funcțional-rească** a legii, și nu o abordare din prisma asistenței sociale – legea nu a fost aplicată ca o lege care are legătură cu *asistența socială* subsidiară al protecției sociale (Zamfir, 1995) – în afară de aceea că dreptul este stabilit și dacă există acea anchetă socială, inițial opțională apoi devenit obligatorie prin efectul H.G. 125/1996) – ci din prisma *administrăției publice*.

IV.2. A doua etapă : De la adoptarea Legii nr. 416 din 18 iulie 2001 privind venitul minim garantat și aplicarea legii până în decembrie 2010 – cu modificările aduse de legiuitor.

Noua lege a venitului minim garantat a fost introdusă pe de o parte, ca metodă de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale dar pe de altă parte ca și o modalitate de identificare și estimare a numărului de persoane adulte apte de muncă, ce nu participau pe piața formală a muncii²⁴. Legea a urmat vechiul traseu, administrativ și, cu toate că a fost gestionat în principal în *servicii sociale* din aparatul de specialitate a primarului sau în direcții de asistență socială din subordinea consiliilor locale, nu a căpătat o înțelegere de lege ce guvernează *protecția socială* – altfel spus, din 2001 ar fi trebuit ca Legea nr. 416 din 2001 să facă referire la conexiuni legislative și instituționale care să permită acordarea sprijinului familiilor aflate în dificultate (eventual pe o perioadă *limitată* de timp) dar să genereze mecanisme de intervenție în familiile sărace care să permită ieșirea din sistem și nu stagnarea în sistem. Dacă este vorba de însuși denumirea legii (venit minim *garantat*) atunci este evident că nu mă refer la eliminarea familiilor fără certitudinea că acestea au ieșit din situația de criză, ci la implementarea unui mecanism de *intervenție* în familiile sărace. Aceste aspecte nu sunt operaționale nici la data elaborării prezentului studiu, legea NU a fost modulată în context profesional și nici nu a fost conexată cu *servicii sociale* acordate de statul român cetățenilor aflați în dificultate în scopul promovării incluziunii sociale, valorizării potențialului fiecărei persoane, familie sau grup. De importanță majoră pentru familiile beneficiare rămâne asigurarea de siguranță. Dacă privim legea din perspectiva realizărilor sale, a rezultatelor implementării aceasta pare a fi un scop în sine, o insulă, cu mecanisme care în mod cert induc dependența de beneficii sociale și încurajează dependența de beneficii sociale.

IV.3. A treia etapă : De la adoptarea Legii nr. 276 din 24 decembrie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat și aplicarea legii – cu modificările aduse ulterior de legiuitor, până la data prezentului studiu.

Au fost introduse *schimbări* care au determinat *mutații instituționale* importante; schimbări care au arătat și preocuparea în ceea ce privește armonizarea între legea venitului minim și legile care reglementau protecția și asistență socială. Modificările legii venitului minim garantat în anul 2010 au fost introduse ca urmare a obiectivelor asumate de guvern – acela de restrângere a cheltuielilor bugetare, de reducere a numărului de prestații sociale dar, mai ales de

---

²⁴ Autorii Daniela Pescaru Urse, Vlad Grigora și Florin Lazăr, Beneficii de asistență socială în Predeal, M., coordonator (2009), Riscuri și încheituri sociale în România, Editura Polirom, Iași – la pag 88 într-o extremă de importantă notă de subsol consemnează „astfel se poate explica (parțial) creșterea numărului de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă din anul 2002, și implicit a ratei șomajului”

eliminarea a fraudelor din sistem și eliminării dependenței de beneficii sociale. Modificările esențiale a noilor reglementări au constat în principal în preluarea plății beneficiilor sociale de către Agențiile de Plăți și Inspecție Socială (în condițiile în care și fondurile pentru suportarea acestor beneficii sunt tot din bugetul de stat), un palier administrativ construit *peste* serviciile sociale din primării, care au pus în discuție obligația stabilirii dreptului la beneficii sociale, motiv pentru care afirmăm că a avut loc o *creștere* semnificativă a cheltuielilor administrative aferente acestui beneficiu social. Legea venitului minim garantat a fost modificată sincron cu adoptarea Legii asistenței sociale (fapt care a fost conceptualizat ca fiind o lege de protecție socială – profesioniștii nu au un rol mai special în noua lege față de vechea lege) și, pentru prima dată în istoria recentă, în legătură cu *alte* legi care se referă la beneficii sociale – ex Legea nr. 277 din 2010 privind alocația de susținere a familiei. Schimbările de regim politic au generat fracturi în obiectivele asumate inițial, mă refer la cele de restrângere a cheltuielilor bugetare – modificările legislative adoptate după schimbarea politică din anul 2012 au determinat o *creștere* a cuantumurilor beneficiilor sociale (alocația de susținere a familiei a crescut semnificativ, iar o familie beneficiară de VMG care are copii poate beneficia de *ambele* prestații) Aadar în prima parte a acestei etape au crescut cheltuielile administrative aferente VMG, în cea de-a doua parte au crescut și sumele efective care pot fi acordate familiilor beneficiare de VMG, prin efect colateral a creșterii altor tipuri de prestații sociale.

Modificările legislative din anii 2011 – 2014 au însemnat schimbări rapide la care serviciile sociale din primării au trebuit să se adapteze la fel de rapid și au generat *costuri* mari atât pentru administrațiile publice cât și pentru beneficiari. Nu au fost elucidate nici aspectele care fac dificilă procedura de testare a mijloacelor, serviciile sociale care stabilesc drepturile de VMG nu au fost și nu sunt echipate cu mecanisme informatice sau cu legături interinstituționale care să permit verificarea declarațiilor beneficiarilor în timp real. Au fost făcute pași către armonizarea legislației privind beneficiile sociale necontributive dar nu au rezolvat probleme fundamentale ale sistemului, cum ar fi eliminarea dependenței, promovarea măsurilor de stimulare a reinerii profesionale. Este pus în discuție abordarea funcțională a acordării de „prestații sociale” fără o integrare într-un plan de servicii întocmit de profesioniști în asistență socială, în baza unui contract cu clientul.

V. REZULTATELE I ANALIZA DATELOR CANTITATIVE PRIVIND IE IRILE DIN SISTEMUL DE GARANTARE A VENITURILOR MINIME – STUDIU DE CAZ, MUNICIPIUL CLUJ NAPOCA

Au fost studiate **toate** familiile c rora **în perioada ianuarie 2011 – decembrie 2013** le-a fost încetat ajutorul social, conform Legii nr. 416 din 2001 cu modific rile i complet rile ulterioare, sub mai multe aspecte: caracteristici socio-demografice (vârsta titularului la data ie irii din sistem, etnia, tipul familiei, gradul de colarizare a titularului, vechimea în munc a titularului de VMG, starea locativ dar i eventuala apartenen la a a numitele comunit i marginalizate); motive ale ie irii din sistemul de garantare a venitului minim; durata în care familiile/persoanele singure studiate au beneficiat de venit minim garantat; modul în care aceste familii/persoane singure se adapteaz modific rilor legislative men ionate – respectiv traseele acestor familii sub aspectul eventualelor reîntoarceri în sistemul VMG dar i costurile administrative pe care statul i le asum adoptând aceste modific ri legislative (mai ales sub aspectul timpului de munc necesar pentru instrumentarea sistemului de garantare a venitului minim). Pentru a avea o i mai bun perspectiv asupra efectelor modific rilor legislative asupra celor 414 familii men ionate, am extins cercetarea pân la 31 decembrie 2014 sub aspectul urm ririi traseului acestor familii în sistemul de garantare a venitului minim.

V.1. Caracteristicile socio-demografice ale familiilor studiate:

Caracteristicile socio-demografice ale familiilor /persoanelor singure care au ie it din sistemul de garantare a veniturilor minime în municipiul Cluj Napoca, în cohortele de ie iri din 2011, 2012 i 2013. au fost urm rite în func ie de variabilele: *vârsta titularului la data ie irii din sistem, etnia, tipul familiei, gradul de colarizare a titularului, vechimea în munc a titularului de VMG.*

Am urm rit, de asemenea i *starea locativ* a acestor familii/persoane singure (dac de in locuin iar dac nu, unde anume locuiesc). Pentru a pune în valoare i un alt aspect – de apartenen a beneficiarilor de VMG la *comunit i marginalizate* am efectuat o codificare a zonelor de locuit – de data aceasta f r a ine cont de regimul de proprietate al locuin ei astfel: Zona 3 – fiind zona generic cunoscut drept Pata Rât, în scripte oficiale fiind str. Platanilor i str. Cantonului), Zona 2 – cea în care am inclus beneficiari care locuiesc în comunit i deja recunoscute ca fiind „pungi de s r cie” ex. Str. Me terul Manole, Str. Stephenson, Str. Byron dar i ad posturile destinate persoanelor f r locuin , Zona 1 – restul str zilor din municipiul Cluj-Napoca. Am constatat c familiile care au ie it din sistemul de garantare a veniturilor

minime, în municipiul Cluj-Napoca, în intervalul de timp 2011 – 2013 sunt *familii cu un grad ridicat de vulnerabilitate și cu anse extrem de mici pentru integrare profesională*, respectiv familii din toate cele trei cohorte a căror reprezentanți sunt persoane adulte de peste 45 ani, de etnie roma, persoane fără studii în proporție de 25% cu vechime în muncă de sub un an în proporție de 18% și care locuiesc în proporție de 50% fie în zone considerate a fi „pungi de sărăcie” (zona Pata Rât, Stephenson, Meșterul Manole, Croitorilor) sau în centrele destinate persoanelor fără adpost. De la un an la altul a crescut ponderea persoanelor singure din familiile beneficiare de VMG iar familiile sunt reprezentate de femei. Efectul Legii nr. 276/2010 (precum și a celorlalte modificări din anii 2011, 2012 și 2013) a determinat o creștere semnificativă a sarcinilor puse pe seama beneficiarilor de VMG, care au determinat pierderea dreptului la ajutor social. Semnificativ este faptul că ieșirile din sistem nu s-au datorat (la nivelul municipiului Cluj-Napoca) descoperirii de *erori* de supraevaluare a familiilor beneficiare – familiile care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012 și 2013 sunt tot familii *sărăci* și cu risc de excluziune socială.

V.2. Motivele – pentru care familiile/persoanele singure au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012, 2013, în municipiul Cluj-Napoca

Încetările de venit minim garantat din considerente administrative sunt un procent însemnat în toate cele trei cohorte. Încetările administrative, sunt consecutive suspendărilor plății ajutorului social, datorită *neîndeplinirii obligațiilor* beneficiarilor (care obligații sunt: depunerea de cerere la intervalul de timp stabilit de lege, care cerere este de fapt declarația potrivit căreia familia/persoana singură îndeplinește condițiile stabilite de lege pentru a beneficia de ajutor social, prezentarea adeverinței de la Agenția Judeeană pentru Ocuparea Forței de Muncă ce atestă că titularul apt de muncă este în evidența agenției ca o persoană aflată în căutarea unui loc de muncă și nu a refuzat nejustificat un loc de muncă; achitarea de obligația de a desfășura acțiuni și lucrări de interes local, la dispoziția primarului). Suspendarea se menține timp de trei luni, un interval „de grație” în care titularul se poate achita de obligațiile ce îi revin, dreptul la ajutor social fiind reluat prin dispoziția primarului, în caz contrar, după trei luni dreptul la ajutor social este încetat prin dispoziția primarului.

Impactul modificărilor legislative care au determinat, spre exemplu, ieșiri din sistem datorită *neîndeplinirii atribuțiilor* beneficiarilor (ieșiri administrative) se atenuează de la cohorta 2011 la cea din 2013. O explicație ar putea fi aceea că beneficiarii de VMG se adaptează, învășă se achită de obligațiile care le revin în timp, dar și aceea că au modificări de lege în sensul

sc derii din sarcinile stabilite ca fiind ale beneficiarilor (ex. începând cu noiembrie 2012, ca efect a Legii nr. 166/2012 beneficiarii nu mai prezintă adeverințe de la AJOFM cu o frecvență lunară, ci doar la 3 luni).

Nu se poate desprinde un anumit model al încetărilor de VMG în sub aspectul motivelor ieșirii din sistemul VMG (care motive sunt: ADS, ANG, B, D, F, H, IMP, INV, LV, M, SCH, VERIF) în raport cu etnia reprezentantului familiei beneficiare de VMG, cu gradul de colarizare, cu vechimea în muncă sau cu zona de locuit. Modificările legislative nu au fost resimțite mai puțin de o categorie mai pregătită profesional decât alta, studiile nu au constituit un factor de protecție în raport cu beneficiarii care au studii mai puțin înalte; zonele 2 și 3, respectiv cele asociate pungilor de sărăcie și spațiilor pentru persoane fără adpost nu înseamnă, din perspectiva prezentei cercetări o aglomerare de persoane care eludează legea mai mult decât persoanele care locuiesc în municipiul Cluj-Napoca. Dimpotrivă, beneficiarii de venit minim garantat care locuiesc în centre destinate persoanelor fără adpost (propriei DASM sau ale organizațiilor partenere) practic nu sunt atinse de verificări care ar scoate la iveală declarații false. Zona 3 reprezintă însă zona în care structura familiei este mai flexibilă. O direcție de cercetare ulterioară însă ar trebui să surprindă *modul* în care copiii proveniți din familiile beneficiare de VMG, locuind în zone sărace, devin, la rândul lor familii vulnerabile, beneficiare de VMG. Un prim pas în această direcție de cercetare l-am efectuat deja: am identificat, din eșantionul studiat, că 28 de familii sunt înrudite (rudenie directă ex. copiii ai beneficiarilor la rândul lor având familii, sau rudenie prin alianță).

V.3. Durata beneficiarii de VMG a familiilor/persoanelor singure care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohortele din 2011, 2012 și 2013.

Media beneficierii – în anul 2011 a fost de **52,56 luni**; în anul 2012 familiile care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime au beneficiat de VMG în medie **43,94 luni**, iar în anul 2013 media ieșirii în sistem a fost de **28,90 luni**. Scăderea este, aadar semnificativă.

Din perspectiva *mediane* duratei ieșirii familiilor beneficiare în sistemul de garantare a veniturilor minime (mediana fiind numărul de luni la care jumătate din familiile din cohortele studiate părăsesc sistemul de garantare a veniturilor minime) în cohorta din 2011, după **32 luni**, jumătate din numărul persoanelor/familiilor beneficiare de VMG au părăsit părăsesc sistemul, iar în cohorta din 2012 și 2013 mediana este de 21, în ambele cohorte. Mediana ar putea avea și o altă valoare: observația de practician este că după un anumit interval de timp o familie beneficiar practic devine client permanent al sistemului. Pe baza datelor prezentate mai sus

consider că este realist să afirm că după **21 luni** ansele ca o familie beneficiar de VMG să iasă din sistem sunt, practic, apropiate de zero.

Media beneficierii de VMG a familiilor/persoanelor singure care au ieșit din sistem în prim episod, scade pe parcursul celor trei ani studiați, fiind cea mai mică, de 28,90 luni în anul 2013. Duratele pe termen scurt, de sub 6 luni sunt practic ne semnificative în eșantionul studiat. Mediana duratei beneficierii în sistem a familiilor beneficiare scade, de asemenea în cei trei ani studiați, la 21 luni în anul 2013. În eșantionul studiat există familii cu o „vechime” impresionantă în sistemul de garantare a resurselor minime, între 7 și 13 ani. Precizez că durata beneficierii de VMG este în realitate *mai mare*²⁵. Aceste rezultate poate fi interpretat în următorul mod: statul ar trebui să fie pregătit pentru ca o familie care intră în sistemul de garantare a venitului minim va beneficia de această formă de protecție cel puțin în 21 luni, interval optim pentru a investi resurse în vederea reintegrării sociale; după acest interval, ieșirea din sistemul VMG este improbabilă.

Famiiliile/persoanele singure de etnie roma înregistrează o medie a duratei beneficierii în sistemul VMG cu 3-7 luni mai mare decât a celor de etnie majoritară, și o mediană, de asemenea mai mare cu 3-10 luni, de-a lungul celor trei ani studiați.

V.4. Traseul familiilor/persoanelor singure care au beneficiat de venit minim garantat și cîrora le-a fost încetat ajutorul social, în anii 2011, 2012 și 2013.

Nu toate ieșirile din sistemul de garantare a venitului minim pot fi puse pe seama modificărilor legislative. Firesc ar fi ca un sistem (fie el și „ultima plasă de siguranță”) să fie accesat în anumite situații de criză, iar ieșirile din sistem să fie determinate de îmbunătățirea situației socio-economice a familiei/persoanei singure beneficiare, de încadrarea în muncă a adulților apăși de muncă, sau de valorificarea unor drepturi care pot fi accesate doar la o anumită vîrstă (ex. pensia LV)

Ieșirile din sistem datorate schimbărilor de condiții în ceea ce privește acordarea VMG nu sunt definitive, acestea generează doar ieșiri de scurtă durată. Impactul modificărilor legislative asupra eșantionului studiat poate fi interpretat ca fiind semnificativ – ieșirile din sistem pot fi puse pe seama acestor modificări în proporție de 64,39% în 2011, de 83% în cohorta din 2012 – urmînd ca în anul 2013 să scadă la o pondere de 57,59%. Analizînd însă traseul familiilor/persoanelor singure care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime în

---

²⁵ așa cum am arătat în capitolul III – Metodologia cercetării, datele privind beneficiarii din evidența SPS au fost culese începînd cu data intrării în vigoare a Legii nr. 416 din 2001, respectiv ianuarie 2002. Din relatările inspectorilor SPS și din interviurile aplicate familiilor beneficiare de VMG rezultă că sunt cel puțin 5 familii beneficiare de ajutor social începînd cu septembrie 1995, data intrării în vigoare a Legii nr. 67/1995, adică prima lege a ajutorului social din România.

municipiul Cluj Napoca, consider că dacă legea a avut un efect doar pe termen scurt; cu cât ieșirea din sistem a fost generată de motive exclusiv date de modificarea legii care impuneau anumite condiții familiilor beneficiare (ex. ADS, B, VERIF, IMP etc.) cu atât revenirea a fost mai consistentă (în 82% situații în care ieșirile au fost generate de impactul direct al modificărilor legislative, familiile s-au reîntors în sistem, față de 12% în situațiile în care beneficiarii au fost responsabili de acele modificări, au fost *parte* din procesul de încetare a VMG și nu au resimțit încetarea ca fiind impusă din exterior) Chiar și familiile care au fost depistate cu bunuri care conduc la excluderea de la ajutor social în municipiul Cluj-Napoca a reprezentat un procent nesemnificativ din totalul familiilor studiate au putut reveni în sistem aspect ce poate fi explicat (în afara unei disfuncții, de altfel semnalate în capitolul IV, între serviciile care gestionează beneficiile sociale și serviciile de taxe și impozite, care au, sau ar trebui să aibă o imagine asupra patrimoniului familiei – cu precizarea suplimentară că bunurile de înaltă valoare în altă localitate decât cea de domiciliu cu atât mai mult *nu* pot fi depistate) prin valorificarea/instruirea acestor bunuri. Constatarea confirmă ceea ce spunea Călin Zamfir²⁶, încă în anul 1994, în analiza asupra proiectului primei legi cu privire la ajutorul social – și anume faptul că legea determină /va determina „o adevărată cursă sărăciei pentru cei săraci: pentru a fi sprijiniți pentru că temporar ei nu au venituri suficiente ei vor trebui să lichideze toate bunurile imobile și mobile de care dispun, renunțând la șansa de a înceta să mai fie săraci... va încuraja pe cei dependenți social să trăiască de azi pe mâine”. Ca și test al *eficienței sistemului*, în proporție de peste 70% beneficiarii depistați cu declarații false de către salariații SPS s-au reîntors în sistem. „Declarațiile false” au înțeles, de regulă, de structura familiei – un adult apt de muncă nu a fost declarat de către titularul dosarului ca fiind când parte din familie sau de rezidența familiei care s-a constatat a fi în altă parte decât aceea declarată în cerere. Modificările din interiorul familiilor beneficiare de VMG care ar putea să stabilizeze familia cel puțin sub aspectul veniturilor înregistrate *nu* sunt de durată, familiile sunt fragile atât sub aspectul structurii familiei cât și din perspectiva constanței veniturilor. Am constatat că beneficiarii care au ieșit din sistem din motive care nu au legătură directă cu modificarea legislativă, au ieșit pe seama altor sisteme de protecție de fapt, și mai puțin pentru că au reușit să se integreze profesional: au fost obținute 16 certificate de persoană cu handicap, 16 pensii de invaliditate și 14 pensii limitate de vârstă din cele 414 familii din cele trei cohorte studiate – față de cele 26 angajați în muncă, din care doar 17 au fost de durată. Aadar, încetările consecutive modificărilor legislative succesive din perioada decembrie 2010 – decembrie 2013 au determinat doar economii pe termen scurt din partea statului plătitor de VMG, deoarece familiile/persoanele singure s-au reîntors în sistem.

---

²⁶ Revista de cercetări sociale nr. 3 din 1994, Călin Zamfir, Proiectul de lege cu privire la ajutorul social, pag 125

Faptul că din 5 familii cîrora le-a fost încetat ajutorul social 4 se întorc cu certitudine, înseamnă că rezultatele modificărilor legislative reprezintă doar o reducere a veniturilor familiile beneficiare și nu o stimulare pentru ca aceste familii să îndeplinească condițiile de familii „asistate social”

V.5. Costurile administrative presupuse de implementarea schimbărilor legislative și de gestionarea dosarelor VMG – sunt considerabile (chiar și numai în ceea ce privește timpul de muncă al salariaților implicați în procesul de acordare/monitorizare/plată VMG). Un ciclu suspendare – încetare – caz nou a unei familii costă statul, în timp de muncă a angajaților SPS și AJPIS implicați, **90,75** lei. O suspendare costă statul, în timp de muncă a angajaților 27 lei.

Consider că ar trebui efectuate calcule în profunzime în ceea ce privește cuantumul VMG care, plătit beneficiarului, costă mai puțin decît dacă îi este suspendat sau încetat. De asemenea, sunt importante costurile în timp de muncă ce nu se văd doar la plata VMG decît prin comparație cu alte beneficii plătite familiei ex. ASF. Armonizarea tuturor beneficiilor sociale într-o formă unică de susținere a familiei sărace este, în mod cert, o necesitate.

V.6. Mecanismele instituționale care pot fi angrenate în condițiile în care o familie depistată ca fiind eronat încadrată încearcă să se reîntoarcă în sistemul de garantare a veniturilor minime.

Famiiliile care sunt verificate și sunt excluse de la ajutorul social, de regulă *reintr* în sistem – practic se poate vorbi doar de o sancțiune economică, întreruperea plății ajutorului social un anumit interval de timp, și ceea ce este important, întreruperea plății asigurărilor de sănătate, acoperite din bugetul de stat cît timp familia este beneficiar de VMG. Dacă este vorba de cantina de ajutor social, cele două beneficii, VMG și cantina nu au neapărat același traseu – dar cu certitudine încetarea dreptului la cantina de ajutor social este resimțit *mult mai drastic* decît trei beneficiari decît dreptul la VMG.

V.7. Costuri ale beneficiilor sociale însumate de care dispun beneficiarii de VMG în municipiul Cluj-Napoca la 31 decembrie 2013 (VMG, cantina de ajutor social, alocație de susținere a familiei)

Famiiliile/persoanele singure beneficiare de VMG sunt/pot fi în același timp beneficiare și de alocație de susținere a familiei dar și de cantină gratuit. Beneficiile însumate pot depăși câștigul minim salarial, ceea ce reprezintă pe de o parte o formă de sprijin și protecție împotriva

s r ciei familiilor dar i un impediment important sub aspectul integritii/reintegrării în muncă a adulților ap i de muncă din familiile beneficiare de VMG, care ar putea accesa, în cele mai multe cazuri, doar activități remunerate cu salariul minim pe economie.

CONCLUZII

Prin implementarea legii ajutorului social sau a legii venitului minim garantat s-a urmărit diminuarea s r ciei (practic toate expunerile de motive ce însoțesc legea VMG conțin aceste referiri la reducerea s r ciei, protecția populației); obiectivul a fost atins *parțial*, dat fiind faptul că cercetările arată că instituirea beneficiilor sociale nu ameliorează deprivarea financiară relativă asupra familiilor (Ra, 2012) iar costurile administrative generate de implementarea unui sistem bazat pe testarea mijloacelor sunt mari, așa cum de altfel scria încă în 1994, pe marginea primului proiect de lege a ajutorului social, Călin Zamfir²⁷.

Inițiatorii modificărilor legislative din cea de-a treia etapă au urmărit garantarea plății drepturilor de ajutor social prevăzute de lege prin stabilirea unor resurse financiare din care să se asigure plata integrală a dreptului de ajutor social; și acest obiectiv însă a fost atins doar parțial: deși banii sunt alocați de la MMPSF, conform legii, există întârzieri semnificative în ceea ce privește plata dreptului deoarece resursa umană de la nivel de AJPIS este insuficientă pentru a gestiona plata pentru toate primăriile dintr-un județ (81 primării în județul Cluj). Punerea în plată a drepturilor stabilite de primării, efectuarea modificărilor de quantum se face cu întârziere de 1-6 luni tocmai datorită acestui considerent. În plus, eventualele erori în documentația trimisă din partea primăriilor nu sunt (nu pot fi) sesizate prompt la data primirii documentației, generând și antrenând alte costuri legate de comunicarea între instituții (AJPIS și primării).

Proiectele de modificări legislative au adus în discuție necesitatea definirii a unor criterii mai exacte și mai echitabile de eligibilitate; criteriile sunt, cu adevărat *mai exacte* (sub aspectul plafonului de venit și a listei bunurilor ce conduc la excluderea de la VMG) dar *nu* mai echitabile. Aceleași criterii în ceea ce privește deținerea de bunuri se aplică persoanelor/familiilor care au locuință și celor care nu au locuință, zonelor cu potențial turistic sau comunităților cu s r cie extremă, locuitorilor din mediul urban și celor din mediul rural, familiilor/persoanelor care au o rețea de suport, sprijin, și celor care nu au această rețea.

Așa cum am arătat pe larg în Capitolul IV, inițiatorii modificărilor legislative au adus în discuție necesitatea modernizării serviciilor sociale, inclusiv prin aceeași familie – sistem client

---

²⁷ Revista de cercetări sociale nr. 3 din 1994, Călin Zamfir, Proiectul de lege cu privire la ajutorul social, pag 123

care i se adreseaz serviciile sociale, ar trebui abordat ca un întreg. Consider că acest obiectiv este *departe* de a fi realizat. Legea VMG permite o definiție a familiei la îndemâna titularului/solicitantului – iar celelalte beneficii care se cuvin familiei (ASF, ajutor încalzire locuință) sunt/pot fi gestionate de compartimente diferite în SPAS-uri, ceea ce înseamnă că, în funcție de nevoia familiei/interesul familiei, pentru VMG familia are o componență, pentru ASF o altă componență, iar pentru ajutor încalzire, o altă componență. Însurubarea tuturor beneficiilor sociale într-un pachet unic ex. venitul minim de inserție ar simplifica multe din problemele SPAS-urilor, ar reduce masiv din costurile administrative – cu atât mai mult cu cât în condițiile actuale aceeași familie este/ poate fi în grijă a două, chiar trei servicii diferite (iar dacă în familie există un adult cu handicap familia este/ poate fi evaluată și de alt compartiment, conform Legii nr. 448/2005, republicată, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap; dacă familia se confruntă cu probleme de abuz sau de violență, intră în grijă altui compartiment din cadrul serviciului public de asistență socială)

Intervenția asistenței multiinstituționale nu este susținută legislativ – legea este, pare a fi suspendată și de sine stătătoare, nu se intersectează cu alte prevederi legislative din repertoriul protecției sociale. Modificări semnificative ale legislației (ex în ceea ce privește volumul de muncă generat de modificările legislative aferente Legii nr. 276 din 2010 privind alocația de susținere a familiei sau de O.U.G. nr. 70/2011 privind protecția consumatorilor vulnerabili în perioada sezonului rece) *nu au fost corelate* cu prevederi legislative dedicate serviciilor sociale care ar fi trebuit/ trebuiau sprijinite, dimpotrivă, serviciile sociale s-au supus rigorilor politicilor de austeritate.

Chiar dacă SPAS-ul este acreditat ca furnizor de servicii sociale conform Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale (deși acreditarea SPAS-urilor reprezintă o excepție, nu o regulă) acreditarea reprezintă un act care atestă că serviciul îndeplinește condiții MINIME de funcționare, nu OPTIME de funcționare. Hotărârea nr. 1007 din 1 septembrie 2005 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 539/2005 pentru aprobarea Nomenclatorului instituțiilor de asistență socială și a structurii orientative de personal, a Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de asistență socială, precum și a Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 68/2003 privind serviciile sociale rezolvă dilemele serviciilor sociale, *altele decât cele din administrațiile publice locale*, dileme referitoare la structura de personal (a se vedea Anexa Nr. 1: Nomenclatorul instituțiilor de asistență socială și structura orientativă de personal de specialitate). Serviciile publice locale NU au o reglementare de acest gen și, prin urmare, structura de personal este stabilită după criterii cel puțin *neclare și netransparente*.

Se poate vorbi și de o încercare de combatere a sărăciei prin *exces* de alocare de resurse. Începând cu noiembrie 2012 (urmare a Legii nr. 166/2012 privind aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 124/2011 pentru modificarea și completarea unor acte normative care reglementează acordarea de beneficii de asistență socială) practic orice familie beneficiar de VMG poate solicita/obține și alocarea de susținere a familiei (conform Legii nr. 277/2010 privind alocarea de susținere a familiei). Cele trei beneficii sociale (VMG, ASF, cantina) *însurate*, reprezintă, pentru o mamă cu doi copii minori, *mai mult decât ar câștiga în condiții de angajare pe o retribuție minimă pe economie*. Consider că acest aspect trebuie analizat și în context instituțional, nu doar legislativ: de regulă, primăriile din mediul rural nu dispun de cantine sociale; unități administrativ teritoriale (precum municipiul Arad) au decis (prin politici publice de nivel local) ca acordarea de beneficii sociale să se facă disjunct: beneficiarii optează între VMG și cantină. Acest aspect merită să fie studiat în continuare, consider că merită să fie analizat inclusiv motivația care a stat la baza acestor decizii.

Sistemul de garantare a resurselor minime nu ține cont de *comunitatea* din care provin persoanele defavorizate. Practic, persoanele cu adevărat marginalizate sunt cele care nu au acte – sau au nu au medic de familie. Dacă nu au acte de identitate nu au cum să obțină acest drept. Dacă nu au medic de familie nu pot obține dovada cum că sunt „persoane apte de muncă” pentru a fi luate în evidența AJOFM la agențiile de ocupare și formare profesională – ca să obțină adeverința prin care să ateste că sunt persoane aflate în căutarea unui loc de muncă. Dacă nu prezintă dovada de la AJOFM că sunt persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, dosarul VMG nu poate fi întocmit. De asemenea, legea nu oferă *nici o soluție* pentru persoanele care au probleme de sănătate – care probleme de sănătate nu sunt considerate a fi suficient de grave pentru ca aceste persoane să poată beneficia de certificate de persoană cu handicap sau de pensie de invaliditate – dar nici nu pot obține adeverință de la medicul de familie prin care să se ateste că sunt persoane apte de muncă.

Legiuitorul nu face diferență între „sărăci și foarte sărăci” cum ar fi specificat în Legea asistenței sociale; practic aceeași sumă aferentă VMG o primește și cel care are casa și cel care nu are casă, și persoana care are probleme de sănătate și cea care este aptă de muncă, familia care are în îngrijire un vârstnic cu probleme de dependență și familia care are în îngrijire copii minori.

Un element important în studierea sistemului de garantare a resurselor minime în România este și acela că nu există *un interval de timp optim* în care familiile să beneficieze de protecție în vederea reintegrării sociale/profesionale sau indicatori de măsurare a eficienței sistemului; măsurile pe care legea le prevede sunt *pasive*. Consecința în plan instituțional este că un serviciu care se preocupă exclusiv de punerea în aplicare a legii, la modul strict și punctual,

este total *ineficient* din perspectiva incluziunii sociale (ca și practician accept că există persoane/familii care nu au potențial de reintegrare socială și care au nevoie de sistemul VMG toată viaa; în aceste situații însă considerăm, după o evaluare realizată de profesioniști, sunt suficiente declarațiile anuale de îndeplinire a condițiilor stabilite de lege) Considerăm nici în mediul rural cu servicii sociale acreditate sau nu, nici în mediul urban nu se poate vorbi despre o *viziune* a serviciilor care gestionează prestațiile/beneficii sociale, de programe coerente pentru beneficiarii de VMG, târguri de forță de muncă sau, și mai simplu, de un specific al intervenției în familiile *s race* (care, pe lângă acordare de sprijin financiar, să deruleze cel puțin două tipuri de programe: de reinsertie social-profesională a adulților apți de muncă și de educație, dezvoltare, valorizare a copiilor din familii deprivatăe)

Modificările legislative care au marcat anii 2011, 2012 și 2013 au pus presiune pe beneficiarii de VMG – se pare că legiuitorul și-a atins un obiectiv important – acela de a scădea numărul de familii beneficiare de venit minim garantat. Scăderea însă, nu poate fi pusă exclusiv pe seama acestor modificări legislative, scăderea beneficiarilor VMG din municipiul Cluj Napoca este situată pe aceeași tendință de *descrescere*, început în 2006, cu un minim înregistrat în 2008 urmat de o ușoară *creștere* în anii următori. Tendința de creștere se accentuează în anul 2014, în municipiul Cluj Napoca, în decembrie sunt raportate la 260 familii beneficiare de VMG. Aadar, scăderea numărului de beneficiari de VMG, obiectiv urmărit de legiuitor, deși realizat, *nu se datorează modificării legislative*. Dimpotrivă, pe același sistem introdus în 2010, numărul de familii beneficiare de VMG înregistrează o ușoară creștere (aspect confirmat și de datele statistice de la nivelul județului și de la nivel național). Semnificativ este faptul că ieșirile din sistem nu s-au datorat (la nivelul municipiului Cluj-Napoca) descoperirii de *erori* de supraevaluare a familiilor beneficiare – familiile care au ieșit din sistemul de garantare a veniturilor minime, în cohorțele din 2011, 2012 și 2013 sunt tot familii *s race* și cu risc de excluziune socială.

Încetările de venit minim garantat din *considerente administrative* sunt un procent însemnat în toate cele trei cohorțe – peste 60%. Ieșirile din sistem ca urmare a angajării în muncă a titularilor de VMG sunt destul de modeste, ca pondere, dacă avem în vedere ieșirile administrative (26 ieșiri din sistem datorate încadrării în muncă din eșantionul de 414 familii) – *Nu am constatat un avantaj în ceea ce privește angajarea în muncă a adulților apți de muncă cu un anumit grad de colarizare*. Dealtfel, sistemul de garantare a resurselor minime nu este accesat de persoane cu calificare sau studii de peste 10 clase decât în procent de sub 10% – și principalul motiv pentru acest fapt îl constituie *rezerva, opoziția față de obligativitatea executării de acțiuni și lucrări de interes local la dispoziția primarului*. Grupul adulților apți de

munc ce execut aceste ac iuni i lucr ri este, a adar, necalificat i nu i se pot încredin a lucr ri importante pentru comunitate. Este un cerc vicios: pe de o parte cei care sunt calificați nu solicit VMG tocmai pentru ca nu accept c vor presta munci considerate a fi umilitoare; pe de alt parte profilul grupului de adul i ap i de munc ce execut ac iuni i lucr ri fiind acela de „necalificat” nu pot fi prev zute alte ac iuni decât cele socialmente pu in semnificative i mai facil de executat. A adar i datorit prevederilor legate de executare de lucr ri i ac iuni la dispozi ia primarului, sistemul de garantare a resurselor minime nu este accesat de persoane/familii f r resurse la un moment dat, un interval de timp scurt, în situa ie de criz , ci înseamn în mare m sur *asumarea, acceptarea unui statut cert, marginal i de durat* .

Media beneficierii de venit minim garantat este de cel pu in doi ani, în toate cele trei cohorte studiate; dac familia dep e te 21 luni de edere în sistem se poate spune c familia r mâne client *permanent* a sistemului de garantare a venitului minim. Dincolo de acest interval, dac familiile p r sesc sistemul VMG , acest lucru se datoreaz acces rii *altor* sisteme de protec ie (ob inere de certificat de persoan cu handicap sau valorificându- i vechimea în munc – pensie de invaliditate sau pensie LV) i nu ca urmare a integr rii în munc a adul ilor ap i de munc .

Ie irile din sistem datorate schimb rilor de condi ii legale în ceea ce prive te acordarea VMG **nu** au fost definitive, acestea au generat **doar** ie iri de scurt durat (din 5 familii, 4 au revenit în sistem), cu întoarceri ce au determinat costuri administrative semnificative, destul de comparabile cu acele costuri ce ar fi presupus p strarea familiilor în sistem (un ciclu suspendare – încetare – caz nou a unei familii cost statul, în *timp de munc* a angaja ilor SPS i AJPIS implica i, 90,75 lei, o suspendare sau o modificare de quantum costa statul, în timp de munc a angaja ilor, 27 lei) Dealtfel, adaptarea familiilor la rigorile noilor prevederi legislative se poate vedea i prin *sc derea* intervalului în care familiile se întorc în sistem dup o încetare de VMG (în anul 2011 o familie c reia i-a fost încetat ajutorul social a beneficiat de VMG timp de 6 luni, în 2012 – timp de 7 luni, iar în 2013 – 8 luni. Calculul a fost efectuat însumând toate lunile în care familia s-a aflat în eviden a SPS, înainte i dup încetarea VMG)

Sistemul de garantare a venitului minim **nu** se protejeaz de erori, fraude. În propor ie de peste 70% dintre beneficiarii depista i cu declara ii false de c tre salaria ii SPS sau AJPIS se reg sesc în eviden ele SPS în anul 2104 i 2015. „Declara iile false” in, de regul , de structura familiei – un adult apt de munc este nedeclarat de c tre titularul dosarului ca f când parte din familie sau de reziden a familiei care se constat a fi în alt parte decât domiciliul declarat. Este important de ar tat i faptul c ceea ce ar ap rea drept „fraud ” face parte din condi ia unei

familii fragile și vulnerabile. Modificările din interiorul familiilor beneficiare de VMG care ar putea să stabilizeze familia cel puțin în sub aspectul veniturilor înregistrate, nu sunt de durată. Familiile sunt adesea nelegal constituite, ceea ce face ca declarațiile privind componența familiei să se schimbe nu doar odată cu schimbarea reală din interiorul familiei ci și cu interesul de moment (un copil care lucrează este declarat ca gospodăru-și separat, cuplurile concubine se pot constitui sau desface fără conotații legal-administrative).

Famiiliile/persoanele singure beneficiare de VMG sunt/pot fi în același timp beneficiare și de alocație de susținere a familiei și de cantină gratuită. Beneficiile însumate pot depăși câștigul minim salarial, ceea ce reprezintă pe de o parte o formă de sprijin și protecție împotriva sărăciei familiilor, dar și un impediment important în ceea ce privește încadrarea în muncă a adulților din familiile beneficiare de VMG. Încetarea dreptului la cantina de ajutor social este resimțită *mult mai drastic* decât dreptul la VMG, din mai multe motive: costul unei porții de hrană este *mai mare* decât media ajutorului social (ex. în anul 2015, ajutorul social pentru o persoană singură este de 142 lei iar o porție gratuită la Cantina de Ajutor Social și Pensiuine cost bugetul local 260 lei); o familie este protejată și prin aceea că are hrana asigurată *și pe mână*; titularii sunt mult mai dispuși să muncească știind că au asigurat hrana pentru familiile lor. De altfel, în limbajul grupului de beneficiari de VMG este încetănită expresia „muncesc la primărie pentru mâncare”.

Câteva considerații de final:

Famiiliile sărace care intră în sistemul de garantare a venitului minim ar trebui abordate din perspectiva *intervenției în familia săracă*, care înseamnă acordare de venit minim, acces la ocuparea unui loc de muncă pentru adulții apăsători de muncă susținători de familie, educație de calitate și sprijin pentru copii din familia săracă, protejarea sănătății, locuire, dar și responsabilitate socială și participare comunitară.

Este important să fie evaluat profilul socio-demografic al familiei care intră în sistem – o familie care are copii școlari ar trebui abordată diferit de o familie compusă din doi vârstnici care nu au alte venituri. Nevoile sunt, evident diferite, ansele de inserție socială diferite; procedurile administrative (cerere/declarație pe proprie răspundere efectuată la un interval de trei luni, acte care să ateste că starea financiară a familiei nu se schimbă la interval de trei luni) ar trebui să fie nuanțate.

Dacă o familie a beneficiat de VMG un interval de timp de 24 luni, considerăm toate cheltuielile administrative presupuse de: efectuarea anchetelor sociale la interval de 6 luni²⁸,

---

²⁸ După legea în forma actuală

depunerea de declarații la interval de 3 luni, depunere de acte privind statutul de persoană aflat în căutarea unui loc de muncă – nu se mai justifică. Declarațiile anuale considerate sunt suficiente, cu atât mai mult cu cât verificările acestor declarații NU se pot realiza decât anual. Acest aspect este cu atât mai important cu cât vârsta titularului de VMG este mai înaintată sau cu cât familia este compusă din una sau două persoane neșcolarizate.

Asistența familiilor/persoanelor singure beneficiare de venit minim garantat ar însemna, a adăuga, informatizarea sistemului, realizarea unor conexiuni interinstituționale dar și atragerea, susținerea, împuternicirea și valorificarea competențelor specialiștilor în asistență socială.

BIBLIOGRAFIE

A

Albert J., Fahey T., (2004), *Perception of living conditions in an enlarged Europe*, European Commission

Albert, M., (1994), *Capitalism contra capitalism*, Humanitas, Bucure ti

Ali, A., (2002), *Child Poverty: Concept and Measurement*, disponibil online la:

<http://www.arab-api.org/cv/aali-cv/aali/wps0701.pdf>

Agabrian, M. (2004), *Cercetarea calitativ a socialului – design i performare*, Institutul European Ia i

Atkinson, T., Cantillon B., Marlier E., Nolan B., (2002), *Social indicators. The EU and Social Inclusion*”, Oxford University Press, New York

Atkinson, T., (1991), *Social Safety Nets and The Experience of Western Market Economies*, Conference of Labour Market and Social Policy Implications of Structural Change in Central and Eastern Europe, Paris

B

Barbu, Gh., (1994), *Calitatea vie ii. Revist de politici sociale, nr.2*, Academia Român , Bucure ti

Bari, I., (2001), *Globalizare i probleme globale*, Editura Economica, Bucure ti

Barr, N.,(1995), *Pie ele for ei de munc i politica social în Europa Central i de Est – Tranzi ia i dincolo de aceasta*, Centrul de Calcul, Statistic Sanitar i Documentare Medical , Bucure ti

Barrett, J., (2002), *Teste de autocunoa tere*, ALL Beck, Bucure ti

Barry N. (1998), *Bun starea*, DU Style, Bucure ti

Bastos, A., (2001), *Child poverty – a discussion on conceptualization and measurement. A portuguese case study*, 41st Congress of the European Regional Science Association, Zagreb

Baylis, J., Smith, S., (1999), *The Globalization of World Politics*, University Press, Oxford

B ban, A., (2002), *Metodologia cercet rii calitative*, Presa Universitar Clujean , Cluj-Napoca

Beneth, J., (2010), *Raportul Na ional IRSDTC (Incluziunea Romilor în servicii de Dezvoltare Timpurie a Copilului) pentru România* disponibil on line la: http://medlive.hotnews.ro/wp-content/uploads/2010/12/Raportul-Na%C5%A3ional-IRSDTC-pentru-Rom%C3%A2nia_rezumat.pdf

Bertola G., Boeri T., Nicoletti G., (2001) *Welfare and Employment in a United Europe*, Cambridge Mass, MIT Press

Bocancea, C., (2003), *Dimensiunea contextual a asistentei sociale. În Neam u, G., (ed.), Tratat de asisten social* , Polirom, Ia i

Bocancea, C., Neam u, G., (1999), *Elemente de asisten social* , Polirom, Ia i

Boeri T., (2002), *Let Social Policy Models Compete and Europe Will Win*, Universita Bocconi and Fondazione Rodolfo Debenedetti

Bonelli, L., (2012), *Pour une approche relationnelle de la pauvreté, Redefinir et combattre la pauvreté. Droits humains, démocratie et biens communs dans l'Europe contemporaine, tendance de la cohésion sociale*

http://www.academia.edu/8134312/Pour_une_approche_relationnelle_de_la_pauvret%C3%A9_Examining_the_relationships_of_poverty

- Bonoli, G., (2001), *Political Institutions, Veto Points, and the Process of Welfare State Adaption*. In Pierson P., (ed.), *The New Politics of the Welfare State*, Oxford University Press, New York
- Bradshaw, K., Ted, (2006). *Theories of Poverty and Anti-Poverty Programs in Community Development*, Rural Poverty Research Center, University of Missouri, Columbia, Oregon State University, Corvallis
- Brady, D., (2004). *Reconsidering the Divergence between Eldery, Chil, and Overall Poverty*, Research on Aging, vol. 26, no. 3: 487-510, Sage Publications, London
- Briciu, C., (ed), *Politici de incluziune social în perioada de criz economic*, Expert, Bucure ti
- Buzducea, D., (2009), *Sisteme moderne de asistenta sociala. Tendin e globale i practici locale*, Polirom, Ia i
- Buzducea, D., (2005), *Aspecte contemporane în asisten Social*, Polirom, Bucure ti
- Buzducea, D., (2001), *Globalizarea. Structuri paradigmatic moderne*, Ars Docendi, Bucure ti
- Buzducea, D., (2009), *Sisteme moderne de asistenta sociala. Tendinte globale i practici locale*, Polirom, Ia i

C

- Cace, S., (2010), *Conceptul de incluziune social la nivelul Uniunii Europene*. În Zamfir. C., St nescu, S., Briciu, C., *Politici de incluziune social în perioada de criz economic*, Expert, Bucure ti
- Careja, R., Emmenegger, P., (2009) *The Politics of Public Spending in Post-Communist Countries*
- Chelcea, S., (2004), *Ini iere în cercetarea sociologic*, Bucure ti
- Chossudovsky, Michel (2004). *S r cia global la sfâr itul secolului al XX-lea*, IDEA arta+societate, nr. 18 – 2004, disponibil online la: <http://www.idea.ro/revista/index.php?nv=1&go=2&mg=29&ch=80&ar=268>
- Ciuperc , C., (1999) *Familia monoparental – o realitate a lumii contemporane*, în Revista „Psihologia” nr. 2. Bucure ti
- Cobianu, E., (2008), *Cultura i Valorile Morale în Procesul de Globalizare*, Grinta, Cluj-Napoca
- Cochrane, A., Clarke, J., (1993), *Comparing Welfare States: Britain in International Context*, Sage Publications with The Open University Press, London
- Comisia Na ional pentru Statistic (1997) *Anuarul statistic al României*, Bucure ti

D

- Dan, A., Zamfir, E., (2004), *Surse ale excluziunii sociale în Romania*. În Revista de Asistenta Sociala, (2004), nr. 2-3
- Dan, A., (1999). *Teorii i perspective asupra s r ciei* în Zamfir, C t lin, *Dic ionar de s r cie*, Institutul de Cercetare a Calit ii Vie ii, Universitatea Bucure ti, Facultatea de Sociologie i Asisten social , disponibil on line la: <http://www.iccv.ro/index.php/ro/component/content/article/102-ds-t/168-ds-teorii-saracie>

- Deme, C., (2006), *Rolul Politicilor sociale în statul bun st rii*, Revista Transylvania Review of Administrative Sciences, 16/2006 articol desc rcat la data de 15 decembrie 2013
<http://www.rtsa.ro/files/TRAS-16-2006-4Deme.pdf>
- Démier, Fr., (1998), *Istoria politicilor sociale. Europa, sec. XIX-XX*, Institutul European, Ia i
- Dobrei, N.E., Molocea, A., (2012), *Liberalismul. În Miroiu M., Ideologii politice actuale – Semnifica ii, evolu ii i impact*, (2012), Polirom, Bucure ti
- Dobrot, E., (2007), *Globalizarea Rela iilor Interna ionale* <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/6488/>
- Dogan, M., Pelassy, D., (1992), *Economia mixt – Jum tate capitalist , jum tate socialist .*, Alternative, Bucure ti
- Dolan, R.E., Worden, R.L., (1992), *Japan: a country study*, Washington, DC, Federal Research Division, Library of Congres
- Dye, Th. R., (1995), *Understanding Public Policy*, Prentice Hall, New Jersey

E

- Esping – Anderson G., (1990), *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Polity Press, Cambridge
- Esping-Andersen, G., Myles, J., *The Welfare State and Redistribution*, articol desc rcat în data de 8/02/2011 de la adresa <http://www.esping-andersen.com>
- Epstein N., Bishop D., Levis S., (1978), *The McMaster model of family functioning*, *Journal of Marital and Family Counseling*

F

- Ferguson, I., Lavalette, M., Whitmore, E., (2005), *Globalisation, Global Justice and Social Work*, Routledge, London-New York
- Fukuda, S., (2002), *Human Development Report, Deepening democracy in a fragmented world*, UNDP

G

- Gaudier, M., (1990), „*La pauvreté dans la monde*”, în *Revue Problemes economiques*, (1990), nr.2375
- Ghebrea, G., (2002). *Perspective sociologică asupra s r ciei* în Livada, Cadeschi, Ligia (coord.), *S r cie i asisten social în spa iul românesc (sec. XVIII-XX)*, Bucure ti, Colegiul Noua Europ
- Guillochon, B., (2003), *Globalizarea – o singur planet , proiecte divergente*, Enciclopedia Rao, Bucure ti

H

- Hacker, J., (2006), *The Welfare State*. In Rhodes, W., Binder, S., Rockman, B., (eds.), *The Oxford Handbook of Political Institutions*, (2006), Oxford University Press, New York
- Hantrais, L., (1995), *Social Policy in the European Union*, Macmillan Press, Houndmills and London
- Hartman A., Laird J., (1983), *Family Centered Social Work Practice*, The Free Press, New York

- Hartman A., Laird J., (1983), *Assessment in Time: The Intergenerational Perspective in Family, Centred Social Work Practice*, The Free Press, New-York
- Heidenheimer, A.J., Hecló, H., Adams, (1990), *Comparative Public Policy: The Politics of Social Choice in America, Europe, and Japan*, St. Martin's Press, New York
- Heidenheimer, A., (1995), *The Development of Welfare States in Europe and America*, Transactions Publishers
- Held, D., Anthony McGrew, (2000), *The Global Transformations Reader. An introduction to the Globalization Debate*, Polity Press, Cambridge
- Hepworth D., Larsen J., (1990), *Direct Social Work Practice, Theory and Skills*, Wadsworth Publishing Company, California
- Hill, M., (1996), *Social Policy: A comparative analysis*, Prentice Hall, London

I

- Iancu, A., (2012), *Social democra ia*. În Miroiu, M., *Ideologii politice actuale – Semnifica ii, evolu ii i impact*, (2012), Polirom, Bucure ti
- Iancu, A., (2012), *Cre tina democra ia*. În Miroiu, M., coord. *Ideologii politice actuale – Semnifica ii, evolu ii i impact*, (p.161), Bucure ti, Polirom
- Iliescu, A. P., (2002), *Introducere în politologie*, BIC ALL, Bucure ti
- Ilu , P., (1995), *Familia, cunoa terea i asisten a*, Argonaut, Cluj-Napoca
- Ilu , Petru,(1997), *Abordarea calitativ a socio-umanului*, Polirom, Ia i
- Ilu , Petru, (2005), *Sociopsihologia i antropologia familiei*, Polirom, Ia i
- Inglot, T., *Welfare States in East Central Europe, 1919-2004*, (2008), Cambridge University Press, New York

J

- Janzen, C., Harris, O., (1980), *Family Treatment in Social Work Practice*, Peacock Publishers Inc., Itasca, Illinois
- Jens A., Tonz F., Chiara S.,(2008), *Handbook of quality of life in the enlarged European Union*, Routledge Taylor and Francis Group, New York
- Johnsson, H.I., (1995), *Spotlight on Sweden*, Varnamo, Falts Tryckeri

K

- Kleininger, T., Grancea, I., Pricop, L., (1998), *S r cia i drepturile omului*,
http://documentareonline.ro/pdf_samples/Sample_xr8IoMejvn15DzXlBgAqVlX.pdf
- Korpi, W., Palme, J., (2003), *New Politics and Class Politics in the Context of Austerity and Globalization: Welfare State Regress in 18 Countries, 1975-1995*", APSR, Vol. 97, No.3
- Kristol, I., (2012), *The Neoconservative persuasion*. În Miroiu, M., *Ideologii politice actuale – Semnifica ii, evolu ii i impact*, (2012), Polirom, Bucure ti

L

- Larionescu M., Mărginean I., Neagu G., (2006) *Constituirea clasei mijlocii în România*, Economica, București
- Lazăr, F., (2010), *Introducere în politici sociale comparate – analiza sistemelor de asistență socială*, Polirom, Iași
- Littorin, S.O., (1994), *Suedia – creșterea și declinul statului bunăstării sociale*, STAFF, București
- Lourie, J., A Minimum Wage Research Paper 95/7, 17 January 1995, House of Commons Library

M

- Marshall, G., *Dictionar de sociologie* (traducere Sergiu Bălătescu), Univers Enciclopedic, București
- Marzinotto B., (2006), *The Unnecessary European Social Model*, Briefing Note, Chatham House
- Marx, K., Friederich E., Cobianu, E., (2008), *Cultura și Valorile Morale în Procesul de Globalizare*, Grinta, Cluj-Napoca
- Mărginean I., (2004), *Modelul social din perspectiva calității vieții populației*. În Revista *Calitatea Vieții*, nr. 3–4, Editura Academiei Române
- Mărginean I., et al. (2001), *Analiza comparativă a finanțării politicilor sociale: România – țări în tranziție – rile UE*, Studiu ICCV – CASPIS, București
- Mărginean I., (1994), *Politica socială și economia de piață*, CIDE, București
- Mihu, L., Lauritzen, B., (1999), *Modele de politici sociale/Models of Social Policy*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- Miroiu, A., (2001), *Introducere în analiza politicilor publice*, Punct, București
- Miroiu M., coord. (2012) *Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact*, Polirom, București
- Molnar, M., (1999), *Srăcie și protecție socială*, Fundația România de Mâine, București
- Molnar, M., Constantin G., (2002), *Dimensiunea socială a uniunii Europene*, editura Oeconomica, București
- Molnar M., (2002), *Srăcia și excluderea socială în Uniunea Europeană*, INCE, CIDE, vol. 1–2, București
- Mullard, M., (2004), *The Politics of Globalization and Polarisation*, Edward Elgar Pub
- Murgescu, C., *Criza economiei mondiale*, (1986), ed. științifică și Enciclopedică, București

N

- Naumescu, V., (2000), *Politici sociale în Europa postbelică*, EFES, Cluj-Napoca
- Neamțu, N., (2001), *Clasificarea problemelor de funcționare socială: inovația necesară asistenței sociale*. În Revista *Transilvana de Științe Administrative*, (2001) nr.1, Cluj-Napoca
- Neamțu, N., (2001), *Metode și tehnici de asistență socială a familiei: ghid practic*, Word System, Cluj-Napoca
- Neamțu G., (2003), *Tratat de asistență socială*, Polirom, Iași
- Neamțu, N., (2008), *Practica asistenței sociale centrată pe individ și familie (studii de caz)*, Napoca Star, Cluj-Napoca

Neamtu, N., (2010), *Asistența socială centrată pe familie*. În Buzducea, D., *Asistența socială a grupurilor de risc*, (2010), Polirom, Iași

Neubeck, Kenneth, J., Neubeck, Marie, Alice (1996). *Social Problems, A Critical Approach*, 4th edition, McGraw-Hill Companies, United States

O

Obinger, H., (2002), *Veto Players, Political Parties and Welfare-State Retrenchment in Austria*”; *Journal of Political Economy*, Vol. 32, No.2

Office for National Statistics (2005) UK, *The Official Yearbook of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, London, The Stationary Office, pp.143-202

P

Pauna, C.B., et al, (2006), *Modelul social european – implicații pentru România*, Institutul european din România – studii de strategie și politici

Parliamentary Assembly, (1995), *Bridging the Gap: The Social Dimension of the New Democracies*, Council of Europe Press

Pașă, F., Pașă, L., (2004), *Asistența socială în România*, Polirom, Iași

Pechman, J.A., (1992), *Fulfilling America's Promise: Social Policies for the 1990s*, Cornell University Press, Ithaca and London

Pierson, P., (1996), *The New Politics of the Welfare State*, World Politics, Vol. 48, No.2

Preda M., (2002), *Asigurări sociale*, Expert, București

Preda M., (2004), *Sistemul de asigurări de pensii și alocații în România în perioada de tranziție: probleme majore și soluții*, Institutul European din România, București

Preda, M., (2007), *Politica socială românească între strategie și globalizare*, Polirom, Iași

Preda, M., (2009), *Riscuri și inechități sociale în România*, Polirom, Iași

Pop, L.M., (2002), *Dicționar de politici sociale*, Expert, București

Pop, L.M., (2005), *Politici sociale*, Ed. Economica, București

Popescu, L. (2004), *Protecția socială în Uniunea Europeană*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca

Popescu, L., (2004) *Politicile sociale est-europene între paternalism de stat și responsabilitate individuală*, Presa universitară Clujeană, Cluj-Napoca

R

Rachieru, A., (2003), *Globalizarea și cultura media*, Institutul European, Iași

Radu, M., (2009), *Analiza situației cu privire la sistemele de venituri minime din România – Studiu privind politicile naționale, în Peer Review Social Protection and Social Inclusion and Assessment* www.peer-review-social-inclusion.eu

Radu, A., (2009), *Despre rolul Curții Constituționale, Sfera politicii*, nr. 141

Raportul național al dezvoltării umane – România (1998), Expert, București

Ra, C., (2012), *Srăcie și marginalizare socială în rândul familiilor cu copii*; în Traian Rotariu și Vergil Voineagu (coord.), *Înțelegerea și Schimbarea – Dimensiuni sociale ale tranziției în România*, Ed. Polirom, Iași

Reid W., (1992), *Task Strategies An Empirical Approach to Clinical Social Work*, Columbia University Press, New York

S,

Sapir A., (2003), *An Agenda for a Growing Europe, Making the EU Economic System Deliver*, Report of an Independent High Level Study Group established by President of the EC, Brussels

Sapir A., (2001), *Who's Afraid of Globalization? Domestic Adjustment on Europe and America*. In Porter, R., Sauve, P., Subramanian, A., (2001), *Efficiency, Equity and Legitimacy: The Multilateral Trading System at the Millennium*, Brookings Institutions Press, Washington D.C

Sartori, G., (2008), *Ingineria constituțională comparată*, Institutul European, Iași

Soros, G., (2002), *Despre Globalizare*, Polirom, Iași

Silver, H., (2007) *Social Exclusion: Comparative Analysis of Europe and Middle East Youth*, Wolfensohn Centre for Development, Dubai School of Government

Sînchetru, A., Sandu, V., (2011), *Analiza experienței implementării legii ajutorului social în Republica Moldova*, Chișinău http://www.expert-grup.org/old/library_upld/d483.pdf

Stanciu M., (2005), *Politici ale unor instituții financiare internaționale ce au dus la adâncirea sărăciei naștilor*. În *Revista Calitatea Vieții*, (2005), nr. 3–4, Academia Română, București

Stiglitz J. A., (1999), *Whither Reform? Ten Years of the Transition*. În Roșca, A., (1999), *Revista Capital – Fondul special, o aberație fiscală*, nr. 40

Stănculescu, M. S., Berevoescu, I., (2004), *Srăcie lipit, caută altă viață!*, Nemira, București

Stănescu, S., (2006), *Impactul adopției rii acquis-ului comunitar în domeniul social de către România*, Anuarul UPTI în Sfera Socio-Umane, Serie nouă, Tomul I

Stănescu, S., Dragotoiu, A., Marinoiu, A.I., (2012), *Beneficiile de asistență socială gestionate de Ministerul Muncii Familiei și Protecției Sociale*, în *Revista Calitatea vieții*, nr. 3, p. 239 – 266

Stănescu, S. (2012) *Beneficiile de asistență socială gestionate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale*, publicat în *Revista Calitatea Vieții*, nr. 3, 2012, p. 239 – 226

Stănescu, S., (2013), *Statul bunăstării-între supraviețuire, reformă și integrare europeană*, ProUniversitaria, București

Serban, E., (2005), *Asistența socială a mamelor adolescente*, Lumen, București

T

Taylor, P., (2001), *Policy-Making and Welfare Futures. Welfare States under Pressure*, Sage Publications, London

Tomlinson, J., *Globalizare și cultură*, Ed. Amarcord, Timișoara, 2002

Tsebellis, G., (1995), *Decision making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism and Multipartyism*. In *British Journal of Political Science*, (1995) Vol. 25, no.3

U

Urse, L. (2007), *O paradigmă îmbunătățită a familiilor cu copii*, în *Calitatea Vieții*, nr. 3-4, p.231-241

V

Voineagu, V., Pisciș, S., (2012) *Munca, structura forței de muncă, ocuparea și omaj*, în *Rotariu*. T. și Voineagu, V., coordonatori, *Înțelegerea și schimbarea – dimensiuni sociale ale tranziției în România*, Editura Polirom, Iași.

Vanhuysen, P., (2006), *Divide and Pacify. Strategic Social Policies and Political Protests in Post-Communist Democracies*, CEU Press, Budapesta

W

Watkins K., (2005), *Priorities in public spending, Human Development Report, International cooperation at a crossroads: Aid, trade and security in an unequal world*, UNDP

Werner W., (2006), *Which Socioeconomic Model for Europe?*, Hamburg, Germany

Z

Zamfir, C., (1994), *Dimensiuni ale șomeriei*, Expert, București

Zamfir, E., Zamfir, C., (1995), *Politici sociale – România în context european*, Alternative, București

Zamfir, C., (1999), *Politici sociale în România: 1990-1998*, Expert, București

Zamfir, C., (2001), *Situația șomeriei din România. Cauzele șomeriei, evaluarea politicilor anti șomerie*,

Zamfir, C., Vlăscianu, L., (1998), *Dicționar de sociologie*, Babel, București

Zamfir, C., (1999), *Directivă de acțiune pentru combaterea șomeriei*, Institutul de Cercetare a calității vieții, București

Zamfir C., Stoica L., (2006), *O nouă provocare: Dezvoltarea socială*, Polirom, Iași

Zamfir C., Stoica L. (2006.), *Dezvoltarea socială : câteva elemente teoretice*, în *O nouă provocare: Dezvoltarea socială*, Polirom, Iași

Zamfir, E., (1999) *Sistemul serviciilor de asistență socială în România*, în Zamfir, C., (coord.), *Politici sociale în România 1990-1998*, Expert, București

Zamfir, E., (2000), *Strategii antisomeriei și dezvoltare comunitară*, Expert, București

Zamfir, C., Stănescu, S., Briciu, C., (2010), *Politici de incluziune socială în perioada de criză economică*, Expert, București

Articole de specialitate

- Social Security Administration (2004) Social Security Programs Throughout the World: Asia and the Pacific*, 2004, Washington, DC, SSA Publication No. 13-11802, pp. 94-101.
- Social Security Administration (2006), Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2006*, Washington, DC, SSA Publication No. 13-11801, PP. 261-267.
- Social Security Administration (2006), Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2006*, Washington, DC, SSA Publication No. 13-11801, pp. 309-315.
- Social Security Administration (2006), Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2006*, Washington, DC, SSA Publication No. 13-11801, pp. 329-335.
- The New Encyclopaedia Britannica, (1993), Macropaedia, Vol. 27, Chicago
- A decade of transition*, UNICEF, Floren a, 2001, articol desc rcat la data de 20 decembrie 2014
<http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/monee8/eng/5.pdf>
- Foreign Policy Magazine Globalization Index*, About, Inc., A part of *The New York Times Company*, 2006.
Articol desc rcat la data de 15 mai 2012
<http://www.comp.dit.ie/rfitzpatrick/Business%20Perspectives%20slides/Papers/Measuring%20Globalisation%20-%20Economic%20Reversals.%20Forward%20Momentum%20-%20A.T.%20Kearney.pdf>
- Measuring Globalization. The Global Top 20*, 2005.
- Planul Na ional Anti-S r cie i Promovare a Incluziunii Sociale*, „Revista de Asisten Social ”, nr. 3/2002, Bucure ti, 2002. Articol desc rcat la data de 15 iunie 2013
<http://www.revistacalitateavietii.ro/2009/CV-1-2-2009/17.pdf>
- PNUD, *Rapport Mondial sur le Developpement Humain 2003*
<http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr03-summary-frn.pdf>
http://www.euractiv.ro/uniuneaeuropeana/articles%7CdisplayArticle/articleID_19488/Anul-european-anti-saracie-Ce-face-Romania-impotriva-saraciei-si-excluziunii-sociale.html
- Banca Mondial , Divizia pentru Ministerul Muncii, Familiei i Institutul Na ional de Dezvoltare Uman , Regiunea Europa i Asia Central Egalit ii de anse Statistice, (2007). *România: Raport de evaluare a s r ciei. Programul de asisten analitic i consiliere*
- Lepianka, Dorota, Gelissen, John, Oorschot, Van Wim, (2010). *Popular Explanationa of Poverty in Europe: Effects of Contextual and Individual Characteristics across 28 European Countries*, Acta Sociologica, vol 53, no. 1: 53-72, London: Sage Publications
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators
<http://www.econstor.eu/dspace/browse-title>
http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/MISSOCDATABASE/comparativeTableSearch_PREVIOUS.jsp
<http://basicincome2013.eu/ubi/>
http://www.teologia-sociala.ro/images/stories/noutati/2012/ianuarie/Preda_-_Studia_2_2011.pdf
http://carmen.buzea.ro/articol_Carmen_Buzea_ACUM_2009.pdf

<http://cursdeguvernare.ro/mircea-cosea-modelul-economic-romanesc-de-la-%e2%80%9dliniar-vegetal%e2%80%9d-la-%e2%80%9dcapcana-venitului-mediu%e2%80%9d.html>

<http://oeconomica.org.ro/files/pdf/126.pdf>

<http://www.revistacalitateavietii.ro/2009/CV-1-2-2009/17.pdf>

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Rgy1Aby6OVIJ:ec.europa.eu/social/BlobServlet%3FdocId%3D9040%26langId%3Dro+&cd=1&hl=ro&ct=clnk&gl=ro>

<http://ec.europa.eu/social/search.jsp?mainCat=0&subCat=0&policyArea=0&policyAreaSub=0&year=0&country=0&city=0&refNo=&advSearchKey=guaranteed+minim+income&mode=advancedSubmit&langId=en&searchType=null&order> Studiu 7 *MISSOC ANALYSIS 2011 GUARANTEED MINIMUM RESOURCES*

http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/CSB%20Working%20Paper%2011%2005_April%202011.pdf

http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/Dezbateri%20parteneriale/Rezultatele%20analizei%20documentare/03.06.2013/7.Social%20inclusion_23%20mai.pdf

<http://www.policy.hu/chiritoiu/bunastare.pdf>

<http://www.criticatac.ro/19122/politica-marginalizarii-abrupt-invizibil/>

file:///C:/Documents%20and%20Settings/user/My%20Documents/Downloads/Spos2006_studiu_4_ro.pdf

<http://www.umfiasi.ro/ScoalaDoctorala/StudiiAprofundate/Suport%20Cursuri/How%20to%20Get%20a%20PhD.pdf>

http://www.economiesociala.net/imag/files_4/932367154e2d2592bcd09.pdf

<http://siteresources.worldbank.org/INTROMANIAINROMANIAN/Resources/PovertyAssessmentReportRomania.pdf>

http://adatbank.transindex.ro/html/cim_pdf393.pdf

http://growthgroup3.ec.unipi.it/EGISD_wp003.pdf

Programe de guvernare

Program de guvernare pentru perioada 1992-1996, din 19 noiembrie 1992 publicat în Monitorul Oficial, partea I nr. 296 din 23 noiembrie 1992

Programul de guvernare pe perioada 2001-2004 (emitent Parlamentul României, Publicat în Monitorul oficial nr. 700 /28 decembrie 2000

Program de guvernare 2005-2008, Publicat în Monitorul oficial nr. 1265 /29 decembrie 2004

Program de guvernare 2009-2012, Hot rîrea nr. 31 /22 decembrie 2008 pentru acordarea încrederii Guvernului, Publicat în Monitorul Oficial 869 /22 decembrie 2008

Programul de guvernare 2012 – Hot rîrea nr. 15/7 mai 2012 pentru acordarea încrederii Guvernului, publicat în Monitorul Oficial cu nr. 302 /7 mai 2012

Program de guvernare, în dou documente: Hot rîrea nr. 31 /22 decembrie 2008 pentru acordarea încrederii guvernului i Hot rîrea nr. 39 /23 decembrie 2009 pentru acordarea încrederii guvernului, publicate în Monitorul oficial 907 /23 decembrie 2009

Legi

Legea 67/18 iulie 1995 privind ajutorul social, publicat în Monitorul Oficial cu nr. 31/29 iunie 1995

Hot r rea de Guvern nr. 565/28 iulie 1995 (norme metodologice de aplicare ale Legii 67/1995) – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 178/9 august 1995

Hot r rea de Guvern 125/1 martie 1996 (modific H.G. 565/1995) – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 55 /15 martie 1996

Hot r rea de Guvern nr. 565/28 iulie 1995 (norme metodologice de aplicare ale Legii 67/1995)

Hot r rea de Guvern 125/1 martie 1996 (modific H.G. 565/1995)

Legea nr. 416 din iunie 2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 401/20 iulie 2001

Hot r rea de Guvern nr. 1099 din 25 octombrie 2001 (Norme metodologice de aplicare a Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat) – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 719/12 noiembrie 2001

Ordonan a de Urgen nr. 6/30 ianuarie 2002 pentru completarea Legii nr. 416 din 2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 116 /12 februarie 2002

Legea nr. 115/4 mai 2006 pentru modificarea i completarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 408/11 mai 2006

Hot rârea nr. 1010/ 9 august 2006 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 416/ 2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 690/11 august 2006

Legea 51 /19 martie 2008 pentru modificarea alin. (1) al art. 8 din Legea nr. 416 /2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 230/ 25 martie 2008

Ordonan a de Urgen nr. 57/ 27 mai 2009 pentru modificarea Legii nr. 416 /2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 391 /10 iunie 2009

Legea nr. 276 /24 decembrie 2010 pentru modificarea i completarea Legii nr. 416 /2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 888 /30 decembrie 2010

Hot rârea nr. 50 /19 ianuarie 2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/ 2001 privind venitul minim garantat – publicat în Monitorul Oficial cu nr. 76 /28 ianuarie 2011

Ordin (al Ministrului Muncii) nr. 1474 /6 mai 2011 pentru aprobarea Instruc iunilor de aplicare a unor prevederi din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/ 2001 privind venitul minim garantat, aprobate prin Hot r re – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 360/24 mai 2011

Ordonan a de Urgen nr. 124 /27 decembrie 2011 pentru modificarea i completarea unor acte normative care reglementeaz acordarea de beneficii de asisten social – publicat în Monitorul Oficial cu num rul 938 /30 decembrie 2011

Legea nr. 166 /9 octombrie 2012 privind aprobarea Ordonan ei de urgen a Guvernului nr. 124/ 2011 pentru modificarea i completarea unor acte normative care reglementeaz acordarea de

beneficii de asistență socială – publicat în Monitorul Oficial cu numărul 699/11 octombrie 2012

Ordonanța de Urgență nr. 42/15 mai 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat precum și pentru modificarea Legii nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei – publicat în Monitorul Oficial cu numărul 287/21 mai 2013

Ordonanța de urgență nr. 35/2009 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul cheltuielilor de personal în sectorul bugetar – publicat în Monitorul Oficial nr. 249/14 aprilie 2009

Legea nr. 1/1991 privind protecția socială a omernicilor și reintegrarea lor profesională

Legea 705/3 decembrie 2001 privind sistemul național de asistență socială

Hotărârea nr. 773/18 iulie 2002 pentru organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale privind asistența socială

Ordonanța Guvernului nr. 68/2003 privind serviciile sociale

Hotărârea nr. 90/23 ianuarie 2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de asistență socială

Hotărârea nr. 539/9 iunie 2005 pentru aprobarea Nomenclatorului instituțiilor de asistență socială și a structurii orientative de personal, a Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de asistență socială, precum și a Normelor metodologice de aplicare a prevederilor

Legea nr. 116/2002 – Legea marginalizării sociale

Legea nr. 292/20 decembrie 2011 a asistenței sociale

Hotărârea nr. 773 din 18 iulie 2002 pentru organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale privind asistența socială

Hotărârea nr. 90/23 ianuarie 2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de asistență socială

Ordonanța de Urgență nr. 5/2003 privind acordarea de ajutoare pentru încălzirea locuințelor, precum și a unor facilități populației pentru plata energiei termice

Ordonanța de Urgență nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece

Hotărârea Guvernului nr. 1488/2004 privind aprobarea criteriilor și a cuantumului sprijinului financiar ce se acordă elevilor în cadrul Programului național de protecție socială „Bani de liceu”

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 7/2007, cu modificările și completările ulterioare,

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copilului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 132/2011,

Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice

Legea nr. 677/2001 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu procesarea și folosirea datelor cu caracter personal – Publicat în Monitorul Oficial nr. 790 din 2001

Legea nr. 18/7 martie 2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri